

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА - БАЊА ЛУКА

Год. II - Број 61

Бања Лука, 22 октобар 1954

Примјерак дин. 10

Са рејонске конференције за унапређење пољопривреде

**Већа и разноврснија
активност организаци-
ја ССРН пред изборе**

HASAN BRKIĆ:

Naš privredni sistem i uloga komuna

Ових дана у Бањој Луци је одржан састанак претседника и секретара среских одбора ССРН са бивше Бањалучке области по питању избора у организацијама Социјалистичког савеза. Састанку су присуствовали испред Главног одбора ССРН БиХ другови Блажо Буричић и Димитрије Бајалица.

На састанку су претресене досадашње припреме за изборе у основним организацијама ССРН и размотрана нека организациона питања из рада организација. Кроз дискусију на овом састанку показало се да су неке среске организације озбиљно размотрале питање изборне активности и предузеле низ мјера на активизацији чланства по политичким, културним, комуналним и другим питањима. Неки срески одбори ССРН формирали су и групе од чланова Среског одбора као и из редова других истакнутих политичких активиста који ће помагати основним организацијама у припремама за изборе. Међутим, неки срески одбори су примично закаранили са изборним припремама, очекујући по том питању директиве од Главног одбора, што говори о недовољној самосталности појединих среских организација.

На неким срезovima слаба и несрећна евиденција чланства довела је до исекаивања много мањег броја чланова ССРН него што је успешно бирача, а до тога је дошло услед нередовног сакупљања чланарине и неблаговременог заједњавања чланских књижица. Наглашено је да током предизборних припрема она питања треба што боље средити, како изјесни организациони пропусти не би ишли на уштрб масовности организација Социјалистичког савеза.

У својој дискусији друг Блажо Буричић је истакао да се из досадашњег рада организација ССРН на терену, а што се показало кроз дискусију и на овом састанку, може уочити да организације Социјалистичког савеза све више добијају своју политичку физиономију. Рад организација ССРН је данас садржајнији и свеобухватнији. Организације ССРН не третирају више само комуналне и ускополитичке проблеме већ разматрају сва питања друштвено-политичких збивања наше земље (као што су: дискусија о комуни, рад зборовна бирача, рад радничких савеза и осталих органа друштвене самоуправе, привредни криминал, друштвени план, изградња школа, борба против разних изазова и антисоцијалистичких схватања итд.). Са правом се може рећи да организације Социјалистичког савеза све више иду у правцу да постану јавне трибине преко којих ће најшири слојеви народа моћи да учествују у изградњи нових друштвених односа.

У нашем друштвеном и економском развоју сусрећемо се са проблемима које треба стално сагледавати у свјетлу искустава, јер су наш систем и друштвени и економски односи, на којима се он изграђује, без историског преседана што значи да се у рјешавању тих проблема не можемо много да ослањемо на искуствама било које друге земље. Стога је и разумљиво, што морамо да идемо, како то често каже друг Кардељ, корак по корак провјеравајући сопствена искуства и имајући стално пред очима постигнути степен економског развоја и нивоа свијести радних маса. Понеки људи који не схватају или неће да схватају суштину процеса развоја социјалистичких односа често критикују промјене које се врше у оквиру нашег система и у својој критици склони су да истају само негативне стране или пак прелазне облике проглашавају трајним и за то сматрају да не би требало да се тако често врше промјене. Једно и друго гледање нема свог оправдања јер социјалистички преображај друштва представља један дул процес, у којем се постепено али стално мијенјају материјални и друштвени услови живота.

У вези са развојем система нашег развоја осврнуо би се на два проблема. Први се односи на нека питања даље изградње наше комуналне заједнице, питању развоја комуне које је у дискусијама већ добило своје мјесто, а други је везан за такорећи основно питање нашег привредног система — распојелу доhotка привредних организација и на права која ће NO имати у тој распојелу.

Увођење новог привредног система и продаја предузећа на управљање радним колективима значило је и довело је до јачања улоге и права локалних територијалних заједница (среза, града, општине). Међутим већ данас постаје јасно да се права и улога самоуправних органа много шире постављају, а нарочито у погледу општине која треба да добије јасније одређену друштвену и економску функцију, као и јасније одређена права и улогу. Чињеница је да су општине недовољно развијене и да њихов одбор и администрација углавном представљају извршни орган среског народног одбора. У већини случајева територија појединих општине је малена. С друге стране већи градови у данашњим односима имају у главном самосталну надлежност и одвојили су се од своје околне са којом чине у одређеном смислу јединствену економску и културну cjelinu. Незавијеност општине, искијучивање града из његове непосредне околне, концентрација послова на среске народне одборе дошли су у несклад са друштвеним односима и даљим развојем социјалистичке демократије.

У задње вријеме водиле су се широке дискусије о овим проблемима у којима су дошла до изражања различита гледишта и схватања и мислим да је корисно осврнути се на нека од њих. Често је истичано да је потребно извршити спајање града са срезом да би се на тај начин ојачао uticaj и ostvarila rukovodeća uloga grada над његовом околном. Исто тако и-

стичана је потреба територијалног проширења среза да би на већој територији mogao «uspješnije» да vodi економску, културну и здравствену политику. Далје, у дискусијама је дошло до изражања и схватања да је срез основна друштвена економска територијална заједница, на којој треба да почива систем локалне самоуправности. Све те дискусије као и искуства која су стечена показују да основна друштвено-политичка целија нашег друштва треба да постане општина — комунa, са ширим надлежностима и територијом.

Комуна треба да постане и да се изгради у такву друштвено-економску заједницу у којој ће се остварити што непосредније учешће грађана у рјешавању свих ових послова који су везани за самоуправност биле у привреди биле у другим областима друштвеног живота. Она мора да постане основни политички облик у коме се се остваривати самоуправљање произвођача и то не само у градовима него и у селима. Разумије се само по себи да ће се у процесу јачања комуне функције централних органа (савезних и ре-

гијских) сводити на најважније и обухватити оне послове који проистичу из заједничких и јединствених интереса наше социјалистичке заједнице. Самоуправа локалне заједнице не појављује се као нека противтежа државној власти, више или мање decentralizovanoj, него

Specijalno za „Banjalučke novine“ drug Hasan Brkić napisao je i obradio u vidu dva članka svoje predavanje održano na Narodnom univerzitetu od kojih idući donosimo u sljedećem broju

ona postaje osnov cijelog sistema u kojem će sa razvojem социјализма и социјалистичких односа бичезавати поједине државне функције. Таква заједница имаће широка права и надлежности у области привреде. Та њена права и надлежности политикае отуда, што поред предузећа, у којем постоји самоуправа непосредних произвођача, треба да се развије и ојача шира самоуправа која ће рјешавати о распојелу доhotка предузећа, о даљем развоју продуктивних сна-

га, која ће својом политиком uticati на развој политике и свих овних облика у којима се у привреди треба да остварују виши облици друштвене производње. Досада су наше локалне самоуправе вршле читав низ послова у тој области, а у будуће те послови биче све шир и одговорнији. Већ у идућој години народни одбори одређиваће потрошни фонд трудbenika у привреди и тиме битно uticati на распојелу оствареног dohotka.

Досадашње дискусије о даљој изградњи наших комунa указале су на неке моменте на које би се у кратко осврнуо. За развојак и јачање општине као основног друштвеног и економског организационог центра са одговарајућим уставима, организацијама и службама преко којих се остварује повезаност интереса грађана на одређеној територији. Међутим ми видимо да у оквиру великог броја срезова нема таквих центара па је зато и немогуће да се процес изградње комунa развија равномјерно на свим подручјима Југославије. У разради статута ријечке комуне, као узорног statuta, дошло се до (Наставак на 4 страни)

REONSKA KONFERENCIJA U BANJOJ LUCI O PROBLEMIMA UNAPREĐENJA POLJOPRIVREDE

Pitanje unapređenja poljoprivrede je jedan od centralnih problema našeg privrednog sistema

Na inicijativu narodni poslanika sazvana je i održana 16 i 17 ov. mj. konferencija o problemima unapređenja poljoprivrede za srezove Banja Luka, Prijedor, Bosanska Dubica, Bosanska Gradiska, Sanski Most, Srbac, Prnjavor i Kotor Varoš. Konferenciji je prisustvovao član Saveznog izvršnog vijeća Osman Karabegović, sekretar Savezne narodne skupštine Velimir Stojnić, pretsjednik Odбора za привреду Народне skupštine BiH Šefket Maglajić, državni sekretar за послове народне привреде ENRJ Hasan Brkić, državni potsekretar за послове народне привреде ENRJ ing. Milan Ivanović, pretsjednik Glavnog zadružnog saveza BiH Dimitrije Bajalica, другови Blažo Đurčić i Ljubo Babić; poslanici Savezne i republičke Narodne skupštine pomenutih srezova, pretsjavnici narodnih odбора srezova i veliki broj poljoprivrednih stručnjaka.

Na konferenciji je podnesen referat «O problemima unapređenja poljoprivrede» koji je izradila grupa stručnjaka za ovu konferenciju. U referatu je istaknut značajan i mobilizatorsko djelovanje ovakve konferencije, te potreba održavanja ovakvih i sličnih konferencija. Na području ovih osam srezova postoje vrlo dobri uslovi za развојак пољопривредне производње, само је потребно нашег произвођача dignuti на виши ступањ производачке културе. У ту сврху потребно је приступити што широк акцији за просвјетљивање села у производачком смислу. Затим су истакнути врло добри услови за воћарско-виноградарску производњу, који су слични условима интензивне воћарско-виноградарске производње у Хрватској. Међутим и поред тога ова производња на терену тих осам срезова је на врло ниском ступњу, иако су постигнути извјесни успјеси у напорима који су чинјени од ослобођења до данас. Потреба подизања сортно квалитетних воћњака и винограда један је од neodložnih задатака у том правцу.

За ратарску производњу постоје исто тако у годишњем просјеку врло добри услови, али климатски и економски услови нису правилно распоредени током године, те долази до већих осцилација, нарочито у погледу лјетних суша. Међутим, обухвањанјем нашег произвођача могло би се разним агротехничким мјерама и увођењем погодних sorti житарца против ових недаћа водити успјешну борбу. Нарочито треба подвући велики проценат угара који у неким срезovima достизе и до 30% од ukupne oranіčne површине, што значи велик губитак у пољопривредној производњи.

Иако се осјећа извјестан пораст бројног стања стоке, он још није задовољавајући, нарочито у погледу узгоја добрих и производно способнијих пасмина стоке. Један од важних услова за напредак стоћарске производње је повећање сјетве крмног биља, које се на овом подручју врло мало сје. Осврћући се на питање реализације пољопривредних производа на тржишту, у referatu је истакнуто неоправдано велико повећање цијена у разним instancama од произво-

даћа до потрошача. У ту сврху је потребно обратити већу пајњу на рад и организацију трговачке мреже која без објективних разлога подиже цијене пољопривредних производама čak до 50% (а негде и до 100%) од цијене коју је плаћао произвођачу. Исто тако је важан проблем затвореност појединих тржишта због слабих и скућих комуникација, те долази до тога да су цијене у појединим мјестима овог подручја врло различите.

У referatu је истакнута потреба повлацања upotrebe умјетног гнојива, како због дјеловања на повишење приноса, тако и због његове врло приступачне цијене, која је захваљујући ulaganjima наше друштвене заједнице veoma приступачна произвођачу.

Систем опорезивања по катастру произвођачи су врло повољно примили, само је потребно — како је истакнуто у referatu — продискутовати питање naplate пореза од доhotка из стоћарства и прогресивне пореске стопе, нарочито за оне произвођаче који имају висок катастарски приход. Систем кредитирања би потребно било pojednostaviti, а што се у послједње вријеме и предлажемо.

Затим је у referatu истакнута потреба оснивања у Сјeverној Босни једне установе која би прoučavala коју и какву механизацију треба ширити у пољопривредној производњи код нас с обзиром на специфичности те производње. У сврху бољег искоришћавања производа наше индустрије пољопривредних машина, ова установа би davala и suggestije за израду појединих маšina.

U osmogodišnje škole uvode se dva nova predmeta Umjesto četiri, samo dva klasifikaciona perioda

Preko 150 prosvjetnih radnika sa terena Bosanske Krajine prisustvovalo je savjetovanju koje je prošle nedjelje organizirano u velikoj sali Građevinskog preduzeća »Krajine« u Banjoj Luci. Na ovom savjetovanju je raspravljano o aktuelnim problemima prosvjete i nastave u srednjim školama. Obzirom da je materijal sa ovog skupa obiman, a diskusije pojedinih drugova duge i zahtijevale bi mnogo prostora, naš saradnik se obratio drugu Vecku Varuneku, predsjedniku Savjeta za prosvjetu i kulturu u Banjoj Luci s molbom da mu odgovori na neka pitanja u vezi sa održanim savjetovanjem.

Sa kojim ciljem je organizirano ovo savjetovanje i što je ono pokazalo kao bitno u odnosu na probleme u srednjim školama?

Osnovni cilj ovog savjetovanja je da se proanalizira novi plan i program koji je uveden u ovoj nastavnoj godini, a osobito problemi koji iskrsavaju sa uvođenjem dva nova predmeta u osmogodišnje škole i niže razrede gimnazija. Ovdje je riječ o predmetima: ručni rad i pouke iz privrede i domaćinstva. Dosađasnje iskustvo je pokazalo da su planovi i programi bili preopširni i da su učenici bili preopterećeni, a to je ujedno i jedan od uzroka slabog uspjeha u školi. Na tim iskustvima komisije pri Republičkim savjetima sastavile su novi plan i program čija je osnovna karakteristika, da je smanjen nedjeljni broj časova iz pojedinih predmeta, da je gradivo sažeto i mnogo više orijentirano na povezivanje nastavnog gradiva i škole sa životom i praksom. Eto, u tom pogledu su vidnu ulogu odigrala ova dva predmeta.

Orijentacija nastavnog programa na život i privredu ima zadatak da razvija ljubav i usmjerava pažnju učenika na izučavanje pojedinih zvanja u privredi, ujedno, da kod roditelja i učenika razbije uvjerenje, koje se vremenom ustalilo, da je egzistencija osigurana jedino na službeničkom (administrativnom) mjestu. U vezi sa tim postavlja se i pitanje udžbenika, obzirom da novi nisu izašli. Na uskladjivanju novog nastavnog plana i programa sa starijima, svakako će vidnu ulogu odigrati nastavnici i profesori koji će ga sprovoditi u djelo. Ovdje mora doći do izražaja pomoć nastavnika učenicima kod savladivanja gradiva i orijentiranju na ono najbitnije iz starog programa.

Obzirom da je i ovaj nastavni plan i program privremenog karaktera i da se nalazi na probi u ovoj školskoj godini, bićemo u stanju izraditi trajni tek poslije izvjesnog vremena koje će biti povezano sa sticanjem potrebne iskustava čemu će mnogo doprinijeti i reorganizacija u školstvu koja prestoji.

Vi ste spomenuli reorganizaciju u školstvu. Da li bi nam mogli reći o čemu je bilo govora na ovom savjetovanju u tom pravcu?

Pored ovog problema o kojem sam malo prije govorio, na ovom savjetovanju je govoreno i o drugim aktuelnim pitanjima naših srednjih škola. Jedno od tih pitanja su i klasifikacioni perioda u srednjim školama. Do sada smo imali četiri klasifikaciona perioda a od ove godine će biti samo dva i to: polugodišnji i godišnji klasifikacioni period. Neki direktori škola izrazili su bojazan da će se u vezi s tim pojaviti više kao problem kampanjsko učenje i da će nastavnici manje ispitivati i ocjenjivati učenike i da će roditelji tek na polugodištu biti obavješteni o uspjehu učenika. Međutim, ova bojazan opada, jer će po novom, nastavnici poslije svake sjednice Razrednog vijeća, koja će se održavati svaki mjesec, obavještavati roditelje o uspjehu njihove djece. S druge strane iskristalizirao se zahtjev da nastavnici treba i moraju što češće da pitaju učenike u jednom polugodištu i da im daju više ocjena, a iz toga će rezultirati polugodišnji i godišnji ocjena svakog učenika.

Pored ostalog bilo je govora i o izučavanju stranih jezika u srednjim školama. Načelno su učenici u I razredu gimnazije i V razredu osmogodišnje škole imali da biraju koji će jezik učiti. Međutim, u praksi nije bilo tako jer su kadrovi uspjeli koji će jezik učenik učiti. Stalo se na stanovište, još ne definitivno, da se u svim nižim školama uvede jedan osnovni obavezni strani jezik. Taj problem treba da riješe pored prosvjetnih i svi naši građani.

Da li je na savjetovanju bilo riječi o društvenom samoupravljanju u školama?

Mnogi direktori su iznijeli iskustva iz rada školskih odbora kao društvenih organa upravljanja školom.

Društveno upravljanje omogućava efikasnije rješavanje različitih školskih pa i društvenih problema. Bilo je govora i o tome da su neki narodni odbori izradili pravilnik o društvenom upravljanju školama obzirom da Savezni i Republički pravilnik nije još izašao. Međutim, to ne smeta inicijativu drugih narodnih odbora da i oni pristupe ovakvoj akciji i rješavanju ovog pitanja.

Kako vidimo tematika je obimna, pa Vas molimo da nam kažete o kojim problemima se još govorilo na ovom sastanku?

Govoreno je pored ostalog i o ulozi direktora u rukovođenju školom, o odnosu nastavnika i učenika, zadacima školskih i nastavničkih savjeta u vezi sa društvenim upravljanjem školom, o zadacima razrednih vijeća i razrednika, o metodi prijema mladih nastavnika, o radu stručnih akcija, o inspekciji škole i narodnog odbora, te o kadrovskim problemima.

(d.)

Sa konferencije prosvjetnih radnika

РАДНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ НЕ МОЖЕ БИТИ ЗАДАТАК САМО РАДНИЧКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

Према плану, објављеном у „Баналучким новинама“, Раднички универзитет у Банjoj Луци требало је да отпочне са радом 1 октобра ове године. За ову годину, односно период од 1 октобра 1954 до 14 јануара 1955 године, план рада је прилагођен жељама и приједлозима радних колектива. Организовани су семинари, за конкретну привредну проблематику, економски развој друштва и политичку економију, а курсеви — из области радног права и социјалног осигурања, техничког цртања, о елементима електротехнике и основима механике. Овако постављен план рада по приједлозима радних колектива и број пријављених лица за поједине курсеве и семинаре обећавао је добар успјех, па чак и бољи од прошлогодишњег. Али очекивања су остала неиспуњена.

Док смо у прошлој години у почетку имали просјечно, по једној катедри, присутних на сваком предавању по око 80 лица, сада се тај број креће мање од 15. Ту нису узети у обзир неки курсеве и семинари где је по неколико пута долазио предавач, а да није или шико дошао на предавање или је дошло највише око 5 слушалаца. Са овако слабом посјетом било је неколико предавачких мјеста, па је с правом постављено питање на посљедњој сједници Управног одбора Радничког универзитета — да ли нећ сада, у почетку, треба укинути ова предавачка мјеста. Одлучено је да се ипак не укидају у року од 10 дана, јер по броју пријављених слушалаца до укидања не би смјело до-

ћи ако би присуствовало ма 2/3 пријављених слушалаца. Да би се у року од 10 дана утврдило која предавачка мјеста могу да се задрже, а која се морају укинути због слабе посјете закључено је да се преко Среског синдикалног вјећа упознају синдикалне подружнице у радним колективима да на својим сјестанцима размотре питање посјете Радничког универзитета и активизирају своје чланство у томе.

Уколико се не би побољшала посјета ни за наредних 10 дана у тој мјери да би на сваком предавачком мјесту било најмање по 25 слушалаца на сваком предавању у том случају таква предавачка мјеста не би имала смисла и даље задржавати и била би укинута. Оваква одлука о укидању предавачких центара са слабом посјетом допесена је у погледу семинара: за конкретну привредну проблематику у Творници дувана, о економском развоју друштва, такође у Творници дувана, курс радног права и социјалног осигурања у Хотелу „Руди Чајавец“, за техничко цртање на три предавачка мјеста — предузећу „Павло Радаћ“, Хотелу „Руди Чајавец“ и сали „Крајине“ (само је за овај курс била досада задовољавајућа посјета у предузећу „Јелицинград“) и за курс о основима електротехнике у Електричном предузећу. Курс техничког цртања у Предрабу већ је укинут одлуком Управног одбора Радничког универзитета због слабе посјете, а они слушаоци који желе да се укључе на овај курс из Предраба (Наставак на 8. страни)

Архитектура је тема којој у Банjoj Луци још није поклонјена пунa пажња

У већини мјеста, па и у Banjoj Luci, људима није у обичају да много расправљају (bareм јавно) о архитектонским остварењима njihovог града, и о ствароцима те архитектуре. Можда из тих разлога Banja Лука досада није могла доживјети очеће, а поготово дубље критике о njеној архитектури, и бар слободнија мишljenja и запажања. Зато овај напис не претендује да да дубљу анализу онога што се данас у области архитектуре у Banjoj Luci остварује. Будући да се и архитектура убраја у умјетност, а о умјетности сваки на свој начин (онако како је доживио и осјетио умјетничко дјело) може доносити свој суд, то је намјера писца (Banja Лука врло скромна: да у границима способности изнесу своје мишljenja и запажања о најновијим архитектонским дјелима у нашој граду. С једне стране овај чланак настао је као сазнање да о архитектури, урбанизму и — узгред буди речено — грађевинарству у нашем граду треба водити дискусију. Нове су зграде преко пута Жељ. станице и с десне стране Среског техничке школе, с lijeве Среског комитета СКЈ (чији је пројектант такође Ing. Salihagić). Све три зграде су рађене на оригиналне начине. По фасадима, по намјени и поште по архитектонском рјешењу разликују се једна од друге. Пројектујући нову зграду пројектант је са тим »савјетом« морало рачунати.

Као смо већ пред једном остварењем дјелом, да видимо и њен напјех. Неминовно се морало тражити неко рјешење које не би превише штрцало од већ постојеће три зграде, и од ојелине које су те три зграде чиниле. Архитект је прбјегаво начину да своју зграду обоји специфичношћу. Можда је то и добро рјешење, али чини нам се да се пројект могао више приближити поменутој целини. Још једна ријечна нацини у сјену богатјан. Истина у улици Мирка Вишњића осјећа се једна тежња, svakako похвална, да објекти дјелују самостално, да

имaju zrakа. Пројектанти би требало рачунати на то и приближавати се томе »стилу«. Пројектант се овај пут доста приближио, ма да не потпуно.

Зграда као самосталан објекат, не може општим изгледом да привуче посматрача и мобилише га у једном правцу. На њој се не осјећа јединствена тежња свих детаља. Деталји су успјели и сваки на свој начин привлачи радозналост посматрача, сваки дио »живи за себе« (тако карактеристична црта у Salihagićевом пројектованју). Зграда на слободном простору »живи« у више правца. I оvdje је одлика Salihagića: успјешно рјешење тоне — једноставно и ненаметнуто. Можда је више пажње требало посветити стабилности зграде (не може се добити потпун осјећај, да зграда оптерећује своју подлогу). Тежња за лакоћом donekle је оправдана, јер то проузрокују савремени захтјеви љовјека, али то не значи да морају бити и превише »лаке«.

Ове двије зграде, нарочито она код станице, бесумње су успјела остварења Ing. Salihagića. Banja Лука са зградом преко пута Жељезничке станице добила је такав објекат у који је утиснута савремена, оригинална и врло успјешна тежња архитектонског изјављања.

Вјерујемо биће критичара, онаких који тврде да су за ове напјесе само компетентни стручњаци. Формално би било да у дискусији о будућим зградима (или већ постојећим о којима није било ријечи) узму активније учешће и они са стручне стране. Овај напис исцрпио је само једно индивидуално мишljenje о поменутиим зградима. Излишно би се било већ сада упуштати у дискусију о згради ловачког дома, која по нашем мишljenju са једном својом великом kamenom plohom наговјештава поштан напис. Било би сада прерано говорити о њој. Једно је сигурно да би се о урбанистичком смјештају те зграде могло већ сада говорити.

D. Lošić i D. Bursać

Stambena zgrada G. P. »Krajine«

Aktivnost saveza boraca na opštini Šipovo odvijala se u ovoj godini kroz izgradnju partizanskih groblja

Pored političkog rada i priprema za Dan ustanka, kao i za Dan republike, u ovoj godini je organizacija Saveza boraca na opštini Šipovo izgradila četiri partizanska groblja u koja su preneseni i pokopani ostaci 1800 palih boraca i žrtava fašizma. Posmrtni ostaci preneseni su sa svih mjestaja za koja se znalo. Tako su iz Šipovačkih bara preneseni ostaci od oko 300 žrtava, koje su ustaše pokliale 1941 godine i pokopani u zajedničku kosturnicu. Takođe su prenijeti ostaci palih boraca sa čitave opštine, bez obzira da li su mjestani ili ne, dok su iz drugih mje-

sta prenijeti ostaci svih palih boraca za koje se zna da su sa ove opštine i sahranjeni u partizanska groblja u posebne grobnice. Pored svake grobnice stoji tablica sa imenom palog borca, iz koje je jedinicе i kad je poginuo. Opštinski odbor se interesuje i da prenese posmrtnе ostatke palih boraca iz Črne Gore, ukoliko već nisu sahranjeni u partizanska groblja.

Partizanska groblja podignuta su u Šipovu, Majevcu, Grbavici i na Kozilima, gdje je 1942 godine bila partizanska bolnica.

Bogdan ILIC

Kada je riječ o poljoprivredi onda to nije stvar samo agronoma

MI MORAMO PROIZVODITI MAŠINE KOJE ODGOVARAJU NAŠOJ POLJOPRIVREDI

Uzimajući riječ u diskusiji, član Saveznog izvršnog vijeća drug Osman Karabegović rekao je da bi trebalo u buduću održavati ovakve konferencije po pojedinim konkretnim pitanjima iz oblasti poljoprivrede. Zatim je istakao da je unapređenje poljoprivrede jedan od centralnih problema naše privrede, te da mi ne možemo tome pristupiti samo kao propagandisti nego kao poznavalci toga kakva sredstva i koje snage treba angažovati za izvršenje ovog tako važnog privrednog zadatka. Zajednica će pri tim našim naporima trebati mnogo ulaganja, da je to u poljoprivredi nužno i da nećemo imati potrebnih rezultata ako pojedine poljoprivredne službe kao što su instituti, zavodi, stanice i ostale postavimo na bazu momentalne rentabilnosti. Govoreći o mehanizaciji poljoprivrede,

drug Osman Karabegović je istakao da mi moramo proizvoditi mašine koje odgovaraju našoj poljoprivredi i da moramo voditi računa o tome da te mašine budu odgovarale kupovnoj moći proizvođača te da se mora povesti računa o cijenama opravke mašina. Sjemensku službu treba organizovati kako u produkciji, tako i raspođjeti kvalitetnih sjemenskih proizvoda.

U pogledu poljoprivredne službe drug Osman Karabegović je istakao da nju treba snabdjeti kako kadrovima, tako i sredstvima za njen rad. Na kraju je drug Osman Karabegović iznio da bi bilo potrebno stvoriti jedno tijelo koje bi na prikladan način koordiniralo napore svezova u pojedinim pitanjima zajedničkim za više srezova.

Sreski odbori treba da stvore lokalne kreditne fondove

Uzimajući riječ u diskusiji drug Slobodan Erceg, predsjednik NOS-a Banja Luka, je između ostalog rekao:

Iako je činjenica da su u budžetima sreza sredstva za poljoprivredu relativno mala i minimalna ipak ja stojm na stanovištu da mi i onoliko koliko smo mogli odvojiti nismo vodili kurs na to da Banja Lučki srez podričimo tim problemima. I za to imamo pitanja koja smo trebali riješavati, na pr. da se orijentisemo na voćarstvo, cijepljenje teladi ili na lokalne komunikacije. Mogli smo više uraditi na privođenju opština da one diskutuju o problemima o pomoći dobrima i organizacijama za poljoprivredu. Naše zadruge su bez kadrova i došle su u pitanje da postoje, a neke su razumnim rukovodjenjem i politikom postigle uspjeh i mogu da posluže kao ugledna preduzeća da uče seljake.

I naši republički organi, po mom dubokom uvjerenju, moraću više voditi računa o komunama, naročito unapređenju poljoprivrede u srezu, koji ima poljoprivredni karakter. Tu dolazi na red pitanje sredstava. Sreski odbori treba da stvore lokalni kreditni fond. Bez toga ne možemo urediti ni obične stvari, kao na pr. nabaviti prskalice, izvesti neke ogledne ili osnovati kurseve. Nema sumnje da bi takve mjere koristile unapređenju poljoprivrede. Prošle godine trebalo je formirati zimsku školu za osnovna znanja, ali nismo mogli odvojiti sredstva. Nama je rečeno da nema novaca, pa i oni ljudi koji su htjeli da rade digli su od toga ruke, jer nije bilo para, za tu školu. Mi smo onda organizovali kurseve i uz poleškoće se oni mogu da organizuju i pokazuju rezultate, jer je 100 ljudi zimom prošlo kroz njih.

Nešto o poljoprivrednim školama. Živim u uvjerenju da se nešto mora uraditi u pogledu školstva. Imamo nekoliko 8-togodišnjih i 8-godišnjih škola i u Sarajevu smo čuli da drugovi u Tuzli već imaju predmete poljoprivrede u školama. Koliko su oni stigli ja ne znam, ali mi u našem srezu moramo u prosvjetnim savjetima raditi da se to uvede u osmjelke, jer će najveći dio te djece ostati na selu. Teško je uključivati djecu u Srednju poljoprivrednu školu u Banjoj Luci, jer ima ovdje vrlo mnogo srednjih škola, pa je agencija vrlo teška. Ali naši srezovi oko Banje Luke, mogu lakše da upućuju djecu ovamo, jer oni nemaju takve škole u srezu.

Još jedno pitanje. Industrija za preradu poljoprivrednih proizvoda. Neophodno je potrebno u žitorodnim srezovima održati konferenciju i napraviti plan kakva preduzeća da se ovdje osnuju, da se apsorbuju viškovi. Ne možemo

podizati industriju prema svome nahođenju i na svoj način. Ma koliko da je srez ekonomska cjelina ipak više srezova treba gledati kao jednu cjelinu, pa moramo donositi zajednička rješenja pri podizanju objekata.

Trgovačka mreža je slaba, pa ne možemo prihvatiti proizvode. Ni jedno poljoprivredno preduzeće neće da otvori trgovinu na selu, da bi bili bliži industrijski proizvodi seljacima. Oni kažu da je to nerentabilno. U Han Kollima i Čebrcima imamo samo 2-3 prodavnice, a svu robu možes da strpaš u tri vreće. Seljak mora da pređe 40 kilometara pješke da dođe do Banje Luke, pa on i dalje onda ostaje prirodni proizvođač, i nikada neće napredovati. A kada kažemo trgovačkim preduzećima da tamo idu i da ga stimuliraju, onda oni i komore kažu da ne mogu. U razvitku trgovinske i otкупne mreže da seljak ne mora nositi proizvode u centar vidimo unapređenje proizvodnje u poljoprivredi. I trgovina bi o tome morala da vodi računa, da shvati, da je i to polje njihovoga rada.

OSJEČA SE NAPREDAK U RADU ZEMLJORADNIČKIH ZADRUGA

Narodni poslanik Vaso Gajić govoreći o ulozi zemljoradničkog zadruštva i unapređenju poljoprivrede rekao je: »U posljednje dvije godine osjeća se priličan i lijep napredak u radu zemljoradničkih zadruga, jer je sada pravilniji stav SK i SSRN prema zadrugama. Ranije se govorilo da budućnost počiva na radnim zadrugama a da ove opće treba da odumiru. Težište je danas na unapređenju poljoprivrede kroz opće zemljoradničke zadruge. Osjeća se veći interes seljaka za zadrugu. Nemamo još čvrstu i tijesnu vezu seljaka sa zadrugama. Mi u raznim organizacijama treba da činimo napore ali čitava zajednica treba da pomogne a ne da se ovo pitanje ostavi samo Zadrugnom savezu ili odboru a da se to drugih ne tiče...»

U GRADIŠKOM SREZU POTREBNO JE ISUŠITI 60.000 DUNUMA ZEMLJIŠTA

Predsjednik Narodnog odbora sreza Bosanska Gradiška govoreći o potrebama melioracija na Gradiškom srezu, iznio je da je potrebno isušiti 60.000 dunuma vrlo dobrog zemljišta na kome će se tim putem povećati prihodi za 13.000 dinara po dunumu. Iako je formirana Vodna zajednica i već uložena sva raspoloživa sredstva, Republika i Savez moraću dati materijalnu pomoć za privođenje kraju ovog krupnog zadatka.

Državni sekretar za poslove narodne privrede FNRJ drug HASAN BRKIĆ je u diskusiji između ostalog rekao:

Kada diskutujemo o poljoprivredi i mogućnostima njenog razvoja mislim da treba imati u vidu odnose, uslove i sistem kako da je unapredimo i da govorimo o onim mjerama, koje naš sistem omogućuje, kao i o mjerama koje nisu dovoljno u našem sistemu raščićene, gdje odsustvo izvjesnih mjera koči našu poljoprivredu. Tu ima nekoliko pitanja za koja treba na ovakvim sastancima da se da šira inicijativa. Ja ću naglasiti neke momente.

Činjenica je da je to složen problem. Kao jedna grana naše proizvodnje, ona znači i unapređenje industrije, jer je to faktor njezinoga kretanja unaprijed, pitanje tržišta i organizacije. Kada je riječ o poljoprivredi onda nije to stvar samo agronoma, nego samo po izvjesnim pitanjima treba njih da čujemo, a ne da oni daju svoju riječ po svim pitanjima, jer je

na problemu za unapređenje poljoprivrede potreban čitav niz stručnjaka i drugova da rade kada se počnje širi zahvat. Za to mislim da je za unapređenje osnovno pitanje organizacije samih proizvođača. Koje su to organizacione forme, koje bi mi trebali da one proizvođača iz socijalističkoga dobra, i seljaka, i zadrugu pokrenu da proizvode više i bolje. Ja lično mislim, da se ovi problemi mogu rješavati samo uz odgovarajuću organizaciju i mobilizaciju interesa samih proizvođača.

... Drugo pitanje, za načelnu diskusiju je odnos države i komunama i njen interes za unapređenje. Mi po današnjem sistemu i uslovima imamo mogućnost da kroz kredit dobivamo poljoprivredne zajmove i možemo da veće objekte podmirimo tim sredstvima. Međutim, po mojemu shvatanju, mnogim drugovima u srezu nije jasno

U toku diskusije na konferenciji uzeo je riječ i drug MILUN IVANOVIĆ, predstavnik Zavoda za planiranje FNRJ. On je u dužem izlaganju iznio neke probleme iz naše poljoprivrede i radu na njenom unapređenju, a koji su iskrsli i na ovoj, po njegovom mišljenju dobro postavljenoj, regionalnoj konferenciji.

Danas, kada poslovi na unapređenju naše poljoprivrede kreću ozbiljno naprijed — rekao je drug Ivanović — mi smo sklomi, a i često govorimo o tome, kako sredstva za poljoprivredu izostaju i ne daju se dovoljno. Ovo poredenje se uglavnom odnosi na industriju, a jasno je da se ni ova sredstva koja danas zajednica daje poljoprivredi ne bi davala da naša zemlja nije postigla takve vidne rezultate u industrijskom razvitku. Najbolje je uporediti, kako i koliko je davano u našoj zemlji između dva svjetska rata, a koliko se daje danas poljoprivredi i da smo daleko od toga da nas ovo stanje može zadovoljiti kada govorimo o unapređenju poljoprivrede i većim ili manjim programima. Ovim pitanjima treba prilaziti stvarno i konkretno.

Govoreći dalje o pojedinim poljoprivrednim granama u programima svakog sreza drug Ivanović je ukazao da mi možemo već na terenu konkretnim radom i analizama da riješimo znatan dio poslova. Tako na primjer u voćarstvu ako ocenimo i u programu evidentiramo najbolju vrstu voća, sposobnu za eksport, kako ona uspijeva na određenom području

i da li se može unaprediti i ako smo to sve na terenu urodili, obilježili zemljište i uputili proizvođača na selu, onda je riješen dobar dio problema. Dalje, ako se riješi to da se u rasađniku odrede sadnice za ta sela, onda smo riješili pitanje proizvođačke orijentacije tih sela na jednom višem stepenu. Zatim dolazi da osnujemo još stanicu za liječenje bilja i onda nam je riješeno pitanje tog voća. Ostaje još samo povezivanje sa tržištem, a to je već drugo pitanje.

Ili, na primjer kada se radi o stočarstvu postavlja se pitanje krmine baze. Ne treba se zavaravati da će to ići brzo, za dvije ili tri godine. Potrebno je naći stimulaciju. U mehanizaciji nije pitanje samo traktora, mehanizaciju sačinjava niz mašina i sprava koje prenebregavamo.

Govoreći na kraju o problemu okupa i njegovom približavanju selu, drug Ivanović je istakao da treba ići na uklanjanje onih velikih razlika u cijenama poljoprivrednih proizvoda između područja kao i to da treba voditi stalnu borbu protiv bilo kakvog monopozitizma putem konkurencije.

da nećemo ta pitanja riješiti ako i državni budžet to ne bude rješavao. Ako uzmemo reone i kada se sagleda račun, onda mislim da će ulaganjem u poljoprivredu za 2-3 godine te investicije biti i tekako ispladne za ekonomiku toga sreza. Ako mislimo na unapređenje poljoprivrede i industrije preradivanja, onda ona tek može na osnovu razvijenije poljoprivrede to da postigne. Mislim, da je problem poljoprivredne štiri, nego što ga agronomi pred nas postavljaju. Treba da čujemo šta sami proizvođači ulažu za unapređenje.

Treće pitanje koje hoću da istaknem je pitanje boljeg iskorištavanja kapaciteta, kojima raspolazemo. Mora se voditi borba da se postojeći kapacitet unaprjedi. To su manje investicije, nego da idemo na nešto novo i ja lično mislim da to možemo sa minimalnim sredstvima postići. Imamo plugova koji ne odgovaraju za regionalno područje, ali srez može uzeti 500 plugova boljih, da ih podijeli u srezu, pa će se efekat poslije toga pokazati.

Regionalna saradnja je vrlo dobra. Moramo imati izvjesne centre istraživačke za praktični rad, a za njihovo poslovanje treba dati sredstva iz svih budžeta...

Pitanje poljoprivrednog tržišta nije stvar samo »otkupnog« preduzeća, nego i sreza i poljoprivrednih komora i zadruga, pa da se stvori tržište koje će biti poticaj za proizvođača.

U zaključku bih rekao da se treba orijentisati na što šira pitanja proizvođača. Savjeti, komore, zadruge, pa da se tu donesu zaključci na savjetovanju, a državni organi treba da nadu te organizacione forme da ih pokrenu. Treba da budemo svjesni da srez treba da daje pare za unapređenje, ne misleći da li će to biti rentabilno, nego da ide sa stanovišta napretka zemlje i da je to isto tako potrebno, kao što treba asfaltirati ulice u gradu.

Poljoprivrednim stručnjacima treba obezbijediti uslove da se stalno razvijaju i da budu u toku poslova. Ako dođe agronom u srez i ne bude imao knjiga ni laboratorija, onda postane za pet godina činovnik i nema koristi od njega.

Zemljišni fond je ozbiljan problem koji traži rješenje rekao je predsjednik NOS-a Prijedor drug Milan Vrhovac

Kad su jučer govorili o cijeni proizvoda, zaista taj proizvod dok dođe do potrošača dobije visoku cijenu, jer trgovačka mreža vidi veliku korist. Za to smo se uhvatili s njima da nam oni dadnu nešto za unapređenje poljoprivrede, jer nema propisa o tome, pa smo jedva nešto izvukli. U nove planove treba unijeti da i grolistička preduzeća nešto ulažu, jer ona ne mare za poljoprivredu. Ništa ih se ne tiče jer oni gledaju samo trgovački na to. To bi bio put da se i oni nešto prisile. Fond za poljoprivredu može da dobije 4%, a i od proizvođača treba nešto da dobije, pa da se poveća. Ne treba ulagati u investicije, nego u sresku službu da se bolje razvij.

Nešto bih nabacio o zem. fondu. Osam srezova ima dvije stotine hiljada dunuma zemlje u tome fondu, ali tu je hiljada parcela. Olakšano je da se i zemlja može davati. Fale propisi da ako hoćemo zemlju da kompletiramo da onda treba prisilno okupljivati. Ali neka preduzeća uzimaju zemlju, a zadruge neke uzimaju, a neke i neće, pa to radimo i prisilno. Šta je pametnije, kome treba davati zemlju? Mislim da treba davati dobrima na soc. sektoru. Ne kažem da ne treba davati seljacima ili kako je bar u Banja Luci gdje ima šest dobara, pa su ona već bolja, nego zadruge. Ono

što se da na silu zadrugama neće biti dobro, jer imamo iskustva: Mi damo zadruzi, a ona daje pod kesim seljacima i po voćaru siju pšenicu. Postavlja se pitanje i zemlje koju neće niko, pa će ostati mnogo zemlje neobrađene ili će je opštine davati pod kesim. Kome god dadne opština, ona poslije dvije godine neće više valjati. Mi u Prijedoru i u Dubici nemamo šumskog zemljišta.

Još bih nešto govorio i o kreditima. Naših osam srezova dobili su i u soc. i privatnom sektoru hiljadu dvjesto miliona kredita, zadruge i soc. sektor nisu dobili, jer nemaju dokumentacije i sad

se postavlja pitanje da tu dokumentaciju obezbijedimo do januara. To je ono što su drugovi govorili o dokumentaciji za soc. sektor, a privatni sektor ide preko zadruga. Zadruge međutim, nisu finansijski sposobne i seljaci nisu mogli dobiti kredit, ali nije pravilno da seljak mora unaprijed platiti porez. Digne kredit u januaru kada nema para, i kad plaća porez. Treba o ovome diskutovati i stojm na stanovištu da to nismo dobro popularisali.

Na kraju rada konferencija je donijela konkretne zaključke o mjerama za unapređenje poljoprivrede.

Potrebna je čvrsta veza Poljoprivrednog zavoda sa proizvođačima

Govoreći o problematiki rada instituta i zavoda, direktor Poljoprivrednog zavoda u Banjoj Luci Ing. Petar Strelec je iznio teškoće sa kojima se ovi bore u pogledu sredstava za rad i kadrova, te da rad naučnih ustanova treba staviti u službu potreba prakse. On

je istakao uspjehe zavoda u Banjoj Luci u tom pravcu. Zatim je istakao da je potrebna veća saradnja zavoda sa srezovima i da zavodi pomažu srezovima u rješavanju ovih problema koje oni nisu u mogućnosti sami rješavati.

Naš privredni sistem i uloga komuna

(Nastavak sa 1 strane)

zaključka da bi srez kao zajednica komuna trebao da predstavlja zaokruženu cjelinu i jedinstveno društveno-ekonomsko područje. Međutim, u nerazvijenim područjima mi se susrećemo sa teškoćama kako da odredimo područje opštine i da samoupravne funkcije takvog područja vezemo za jedan centar. Sa ne manjim teškoćama kako da odredimo područje opštine i da samoupravne funkcije takvog područja vezemo za jedan centar. Sa ne manjim teškoćama kako da odredimo područje opštine i da samoupravne funkcije takvog područja vezemo za jedan centar.

Sa razlogom se postavlja pitanje kako je moguće u takvim uslovima postaviti osnovu za razvikanje komuna a da se pritom održi jedinstvo državnog sistema, ako se proces toga razvika bude odvijao različito u raznim područjima. Razumije se da u razvijenijim područjima postoje uslovi i kriterijumi na osnovu kojih je moguće odrediti povezanu teritoriju sresa kao i teritorijalna područja opština sa odgovarajućim više ili manje razvijenim centrima. Nema sumnje da će se i u

tim slučajevima razvika privrede i saobraćaja nametati potreba daljih promjena okvira u kojima će se razvijati komune kao i njihove zajednice. Činjenica je da u takvim razvijenijim područjima ni srez ni opština neće biti izrazito administrativni centri, nego će sve više dolaziti do izražaja njihova društvena i politička uloga. Međutim, u nerazvijenijim područjima nastupaju izvjesne teškoće o kojima je posebno ozbiljno voditi računa. Razumije se da te teškoće nisu iste kad je riječ o poljoprivrednim reonima kao što su Vajvodina, Slavonija pa i Sjeverna Bosna i rejonima sa zaostalijom poljoprivredom u kojima su sreski centri nisu dobili svoju određenu društvenu i ekonomsku fizionomiju, koja bi ih činila privlačnim a da ne govorimo o opštinskim centrima, čiji razvikanje je tek u začetku. I kad se radi o poljoprivredno razvijenim rejonima, u kojima postoje veća naselja prenošenje funkcija sresa na opštine neće biti moguće izvršiti

u onom obliku kako se to ponegdje u diskusijama iznosi. Uzajamna povezanost većih opština, radi poljoprivrednog karaktera proizvodnje i često nerazvijenog saobraćaja, neće biti takva da bi srez mogao uspješno prepuštiti one funkcije koje je moguće da preпусти opštinama u razvijenijim područjima. U svakom slučaju i takvim područjima biće potrebno proširiti teritorijalno područje opštine i izvršiti izvjesne korekture sadašnjih granica sresa, u kojima će se najuspješnije ostvarivati povezanost interesa građana u privredi kao i u drugim oblastima društvenog života. Nije potrebno istaći da će u takvim teritorijalnim promjenama važnu ulogu imati i administrativni elementi.

U konkretnijoj razradi principa na kojima bi se dalje izgrađivala samouprava opštine kao i njeni odnosi sa srezom došlo je do izražaja mišljenje da je u današnjoj fazi razvika potrebno zadržati one funkcije u srezu koje će o-

bezbjeđivati s jedne strane, jedinstvo državnog i društvenog sistema, a s druge strane jedinstvo državne uprave, i ako bi srez po socijalnim i ekonomskim funkcijama bio sadržinski savez komuna, on bi morao sadržati važne državno-političke funkcije, što bi svakako moralo biti određeno zakonskim propisima. U prvi mah mislio se da je moguće statutima regulisati međusobne odnose sresa i opštine ali konkretna razrada tih odnosa i detaljnija raspođjela funkcija pokazala je da bi trebalo mjenjati postojeći zakon o narodnim odborima. To svakako ne znači da se u okviru postojećih propisa ne mogu manji poslovi koje obavljaju sreski odbori prenijeti na opštine, kao što je to slučaj sa opštinama sa posebnim pravima. Opštine sa posebnim pravima predstavljaju dragocjena iskustva za jačanje samouprave i drugih opština. Radi toga se očienjuje kao pogrešno mišljenje da je potrebno sužavati nadležnosti opština sa posebnim pravima, naprotiv, proces će se odvijati u suprotnom pravcu.

U razmatranju pitanja vezanih za opštine i njenu samoupravu, postavlja se pitanje mjesnih narodnih odbora, naročito u vezi sa proširenjem teritorijalnog područja opštine. Današnji mjesni odbori nisu se razvili, i ukoliko ih ima, njihova nadležnost je neznatna. Proširenjem teritorije opštine biće velikih naselja u kojima će biti neophodno stvarati takve odbore, koji bi prvenstveno obavljali zadatke vezane za komunalni život tih naselja. Ima razloga da se na njih prenesu izvjesni poslovi državne uprave, svakako u užem i jasno preciziranom okviru.

Jačanje nadležnosti opštine i njene društveno-ekonomske uloge kao šire asocijacije neposrednih proizvođača nametalo je i pitanje da li su u njima kao posebni organi potrebna vijeća proizvođača. Ozbiljnih razloga ima i za protiv i teško je reći bez potpunijeg sagledavanja organizacije i međusobnih odnosa u okviru komunalne zajednice, koji razlozi imaju više opravdanja. Kad se ima u vidu opština koja sama po sebi predstavlja ekonomsku i društvenu zajednicu građana, ustanova vijeća proizvođača, sve i kad bi

bila, ne bi imala one funkcije koje imaju današnja vijeća. U svakom slučaju vijeće proizvođača sresa imaće odlučujuću ulogu, naravno kad se radi o problemima ekonomskog razvika sresa.

I na kraju u vezi sa razvikanom komuna postavlja se niz pitanja u vezi sa funkcionisanjem državne uprave. Izvršenom decentralizacijom prenesene su osnovne funkcije na narodne odbore, tako da i savezni i republički organi u odnosu na lokalnu samoupravu imaju određena prava i nadležnosti. Danas se vode diskusije, ali je moguće održati jedinstvo državne uprave od saveza do sresa i komune putem nadzora, inspekcije, upravnog postupka, kao što je to danas slučaj. Ili su potrebni u tim odnosima još neki mehanizmi koji bi obezbjeđili jedinstvo i efikasnost državne uprave naročito kad su u pitanju opšte-društveni zadaci i mjere. Nema sumnje da će u odnosima između sresa i opština biti nužno da srez zadrži pravo nadzora i kontrole, kad su u pitanju poslovi opšte nadležnosti. S tim je svako vezano i pitanje da li bi neizvršavanje takvih poslova od strane opštinskih službenika povlačilo i disciplinsku odgovornost ne samo pred opštinskim nego i pred sreskim odborima. Srez i kao državno-politički organ biće u svakom slučaju nadležan da u okviru svojih nadležnosti osigurava jedinstvo našeg društvenog i državnog sistema. S tim u vezi biće potrebno precizirati odnose između državne uprave u srezu i republiki, kao i odnose između republičke i savezne uprave. A to znači da će biti potrebno u izvjesnom smislu drukčije nego danas precizirati odnose državne uprave komune, sresa, republike i saveza jer u razvijenijem komunalnom uređenju, u kojem još uvijek dolazi do izražaja državna intervencija, funkcionisanje uprave predstavlja važan element cijelog sistema.

U izlaganju sam se ograničio samo na neka pitanja u vezi sa razvikanom komune i nije potrebno posebno istaći da je to problematika neobično složena i kao takva traži šira razmatranja i proučavanja.

Hasan Brkić

Прије 11 година ослобођен је Сански Мост (Сјећање)

Двадесети је октобар 1943 год. На Сански Мост спуштала се јесења поћ. Неколико илегалца активиста НОП-а на улицама неослобођеног града радосно је дошпавало: „Новац или никад више — Сански Мост мора бити ослобођен“.

И док су они у први сумрак разговарали, доле су борци VI и VIII Крајинске бригаде заузимали последње положаје око утврбеног Санског Моста, који је за непријатеља представљао последње најчаче упориште, које је штитило прилазе неослобођеној Вањој Луци и Приједору. Баш због тога, што је ово мјесто за непријатеља представљало тако важну стратешку тачку, непријатељ му је поконио велику пажњу. Мјесто је било утврбено са 80 бункера и неколико појасева бодљикаве жице. Поред тога у њему је било око 2.000 непријатељских војника из два горска здруга.

Поћ је већ била посве захваћена мјесто, када је одјекнуо

први пуцањ топа. То је био знак за напад, за последњи јуриш и коначно ослобођење. Жестока борба је отпочела око читавог града. Прва је гравата испалиена из минобацача са „Греде из села Крухара“. Пала је на жељезничку станицу међу већу групу непријатељских официра. Већи број је убила а остале теже израњавала. У акцији је учествовао и један тенк који је од ослобођеног Кључа доведен до Санског Моста. Тенк је у непријатељске редове унио велику забуну. Отпор непријатеља за петнаест минута је преко 1.500 непријатељских војника, веће количине оружја и муниције. Јединице VI и VIII бригаде имале су свега 3 мртва и неколико десетак рањених. Тако су борци славне VI и VIII крајинске бригаде предвођени друговима Петром Војиновићем, Бошком Шилеговићем, Дмитријем Бајалићем, Родом Вогуновићем и Хамдијом

Омазовићем, једном заувјек ослобођени Сански Мост од фашистичких окупатора и цинкових слугу. Рано ујутро омладина је изашла на улице звједно са одресним и топлим поздравима ослобођеног свога мјеста. Још истагда дала батаљони VI и VIII Крајинске бригаде заузеле су најистакнутије положаје око неослобођеног Приједора и Вање Луке.

Свако, ко данас дође у Сански Мост, пријатно буде изненађен његовим уређењем, чистоћом и природним љепотима које му пружају ријеке Сапа и Зена које се састају у самом центру града. Изграђени су многи паркови, поправљене и изграђене све градске улице, изграђено око 300 нових старбених кућа. Изграђена је нова пицана и отворен рудник мртог угља. Ту се успосило око 800 радника и тиме је ријешено велико питање незапослености. Ових дана довршава се нова кино дворана и зграда Народни одбора сresa која се проширује.

Славо ДОШЕН

ZANIMLJIVI PODACI IZ BURNE MLADOSTI I PATNIČKOG ŽIVOTA PETRA KOČIĆA

Kočić kao mlado planinsko čobanče

Od današnjeg broja donosimo nastavak napisa profesora i poslanika našeg kraja VASE GAJIĆA o našem velikom zemljaku PETRU KOČIĆU.

Zapise i sjećanja na velikog borca i književnika Petra Kočića, drug Vaso Gajić piše specijalno za čitaoce Banjalučkih novina.

U bolu se biser stvara, mač se kuje posred žara, kaže jedan naš pjesnik. Tako je i naš Kočić u životnoj patnji i bolu stvarao književna djela koja sa šantičevim književnim stvaranjem čine biser bosansko-hercegovačke književnosti. Uz velika stradanja i patnje Kočić je kao politički i javni radnik ostricom-maća sjekao po neprijateljima njegovog slobodarskog stremljenja, sjekao nemilosrdno svojim perom sve domaće i strane narodne krvopije. A kako je izgledao njegov lični život, njegovo stradanje i patnje od rane mladosti do prcarene smrti pokušaćemo prikazati samo sa nekoliko najznačajnijih momenata i događaja iz burne njegove mladosti i iz doba njegove pune aktivnosti kroz kratkih dvanaest godina nakon završetka studija u Beču pa do smrti njegove.

Već u drugoj godini života ostao je bez majke, koju je jedva i upamtio. Umrta je pri porođaju najmlađeg djeteta Ilije. Petrov otac pop Jovan ili Jojo, kako su ga od mladište zvali njegovi Stričićani, iz

smrti svoje žene Mare, napustio je Stričiće, preselio u manastir Gomionicu, zakaluderio se, dobio ime Gerasim i ostao stalno u manastiru. Njegovu djecu — Petra, Iliju i sestru Milicu, pazila je i čuvala Gerasimova majka, dječija baka Vida. Rano mladost do desete godine Petar je proveo u velikoj porodičnoj zadrugi od tridesetih do četrdesetih, u kući svoga djeda Stojana i babe Vide. Već u šestoj godini — po običaju stočarskih planinskih gazdinstava — pošao je za ovacama i čuvao sa ostalim djecom ovce i jaganjce. Taj period života Kočića sa pravom naziva jednanim svijetlim i veselim danima svoga vijeka, koji je trajao nepunih četrdeset godina. Rodio se 1877 godine, a umro 1916 godine.

Da bi bolje razumjeli veliku Kočićovu ljubav i duboke osjećaje prema svome rodnom kraju, svojim Stričićima i čitavom području Zmijanja, osvrnućemo se sa par riječi na tu interesantnu stočarsko-planinsku oblast. Selo Stričići leži u sredini oblasti Zmijanja, ko-

je se prostire između rijeke Same i Vrbasa i ceste Banja Luka — Sanjski Most, između gračova Ključa, Mrkonjića, Banje Luke i Sanjskog Mosta. — U kosovskom ciklusu narodnih pjesama spominje se »od Zmijanja Rajko« koga car Lazar poziva u boj na Kosovo, kao i sve srpske velikaše i vojskovođe svoga vremena. U turskim zapisima spominje se Kol-Zmijan kao turska nahija sa posebnim ekonomskim, političkim i vojničkim pravima. Ova planinska visoravan imala je oduvijek, kao i danas, slabe saobraćajne veze sa susjednim oblastima, pa je teško bilo tamo držati vojničku posadu i braniti se od opasnih gorštaka, stočara i zato je Zmijanje dobilo posebna prava i direktnu podlo-

Vaso Gajić

žnost samome sultanu. Oni su plaćali sultanu danak u zlatu po svakoj porodičnoj zadrugi, nisu bili u kmetском odnosu kao ostali krajevi bosanskog pašaluka, držali su svoju vojsku za odbranu Zmijanja od provala osvajača, susjeda turske carevine i slično. Selo Ratkovo očuvalo je ovu ekonomsku nezavisnost od turskih feudalnih odnosa skoro do odlaska Turaka iz Bosne, do okupacije, a selo Kola sultan je darovao vakufu Ferhad pašine džamije u Banjoj Luci, dok su ostala zmijanjska sela prisvojili turski feudali u osamnaestom i devetnaestom vijeku.

Uslijed ovakvog odnosa i neke vrste privlačne slobode i nezavisnosti od turskih vlasti, Zmijanja

sa ostali prilično izolovani od stranih uticaja, čuvali su uporno stare tradicije, svoju težnju za punom slobodom, držali su mnogo da lične i nacionalne časti i ponosa i mnogo intenzivnije podržavali stare tradicije, narodne pjesme i predanja kao i vjeru u budućnost.

U ovakvoj sredini raslo je i razvijalo se bistro i talcentovano dijete Petar Kočić, slušalo pažljivo pjesme i priče, o borbi i stradanjima, o podvizima junaka i hajduka i sve je to uslapsalo njegovu osjećajno srece i maštu, razvilo u njemu duboku ljubav za slobodu i bolje društvene odnose. Prema tome u književnim djelima i političkoj aktivnosti Petra Kočića izliivena je duša zmijanjskih gorštaka. Kroz Kočićev talentat progovorile su ogromne latentne snage naših Vrhovaca, koje će bez sumnje i ubuduće, uz veće mogućnosti njihovoga razvika, dati značajan prilog našoj izgradnji i našoj kulturi.

Malo je priobjera u našoj književnosti da je onako jasno i snažno prikazan kraj i ljudi, kao što je to Kočić uspio u opisu Zmijanjskim i njihovim običajima i to čistim narodnim jezikom samoga toga kraja. Njegov talentat pjesnički i crnogorične šume oko njih, ona stada ovaca i goveda i vesele naravi planinskih čobana, pjesme i šale bezbrižnih brđana, mirisi planinskih livada i eteričnih ulja crnogorične šume — sve je to uticalo na mlado čobanče Petra Kočića u prvim danima nje-

govog razvika i njegove bezbrižne mladosti. Njegova osjećajna priroda toliko se silila i stopila sa svim ovim osobinama njegovog Zmijanja, njegovih gorštaka i njihovog planinskog života da se od toga nije razdvajao kroz čitav svoj vijek i pored velikih patnji i stradanja koja su ga kasnije pokloplila kada se rastao sa čobanskim životom.

Razumljivo je da u toj dobi svoga razvoja Kočić nije mogao sagledati naličje života tih ljudi i društvenih odnosa, kako u porodiци tako i u problemima sela, u odnosu naroda i vlasti i slično. Zato su njegove godinice iz čobanskog doba najsvjetliji i najveseliji dani u njegovom životu. One su ipak imale veliki uticaj na njegovu književna stvaranja, na njegovu političku aktivnost i javni rad.

Sa navršenom desetom godinom Kočić preseljava iz Stričića u Kneževce — u manastir Gomionicu gdje ostaje kraće vrijeme sa ocem, a zatim polazi osnovnu školu u Banjoj Luci. Teško se snalazilo u novom ambijentu ovo seljačko dijete odraslo u slobodnoj planinskoj prirodi. Ta je promjena izazvala pravu revluciju u njegovoj duši, njegovoj mašti i razumu. Zato je čeznuo za selom i koristio svaku priliku kad škola nije radila da provodi dane kod oca. Za velikih školskih praznika odlazio je u Stričiće svojoj babi Vidi i djedu Stojanu. Završio je srpsku narodnu osnovnu školu u Banjoj Luci sa odličnim uspjehom, kao najbolji đak u razredu.

(Nastaviće se)

Са успјехом је организирана Недеља музеја у нашим градовима

ОТВОРЕНО ЈЕ ЕТНОГРАФСКО ОДЈЕЉЕЊЕ НАРОДНОГ МУЗЕЈА

Бањалучки музеј је основан 1930. године као етнографски. До недавно је био смештен у згради Народне позоришта у десном крилу тако да су му тијесне просторије кочиле даљи развој. Но за 23 године успио је да прикупи богат материјал.

Божо Николић: Кућа Аглаића

Послије рата отворено је још и одјељење Народно-ослободилачке борбе. Зато је мјесец јуна 1953. године Народни одбор града издјелио нове просторије музеју у Дому културе.

Колектив музеја је имао шиз потешкоћа око пресељења, анализе простора за изложбене сврхе, а осјећао се и недостатак стручњака, тако да су тај и финансијска питања одгодила реализацију отварања музеја.

Музеј је проширио свој рад и са одјељењем за музички фолклор. Овим одјељењем руководи професор Владо Милошевић. Оно одјељење је за годину дана при-

купило неколико стотина народних мелодија и средило и обрадио збирку од 150 народних пјесама, која ће изаћи као први научни рад Музеја крајем овога мјесеца.

Предвиђа се почетком идуче године отварање историског одјељења и одјељења Народно-ослободилачке борбе.

Етнографско одјељење је смјештено на првом спрату Дома културе. Научну обраду за ову изложбу дао је стручњак за етнологију друг Милко Драшкић. Изложба није претрпана а материјал је укусио распоређен.

Прије неколико дана, у оквиру Недеље музеја ова збирка је свеном отворена. Ј.

ПОВОДОМ ПРВЕНЦА ДРАМСКОГ СТУДИЈА

Приказана је „СУДАНИЈА“ — Петра Кочића

Уназад неколико мјесеци у нашем граду појавили су се плакати који су нам јављали да се формира Драмски студио Народне омладине града Вање Луке. Расписан је био конкурс за аудицију и омладине се бројно одазвала тој позиви.

Почетна је тежиња да омладина сама осјећа потребу за ефикаснијим начином учествовања у друштвеном животу. Жеља да буду корисни, да нешто стварају и да то покажу јавности обистинила се у претстави „Суданија“ крајишког писца Петра Кочића, која је била приказана прошлог петка у Народном позоришту у Вањој Луци.

Сам назив „Драмски студио“ говори нам о сложеним давањима које тражи једна таква форма рада. Значи, пред њима не стоји само једноставан начин обраде књижевних драмских дјела који је типичан за остале аматерске дружине. Већ тиме што су се одлучили да та група носи такав назив одредили су себи студиознији пут; до у такве простудирати дјело и писца, добро посматрати рад највише културне установе у граду Народне позоришта, тражити боље и нове путеве у начину интерпретације и обради драмских дјела, те на тај начин подизати ниво властитих чланова из којих треба да израста добра критичка позоришна публика у будућности.

Својим првим наступом чланови тог колектива нису у потпуности оправдали назив који носе. Разумије се да се читав посао налази још у почетној фази. Зато им се може замјерити једино то да су можда прерано изашли пред публику.

Најприје је било потребно средити унутрашњу организацијску питања и увести строги режим дисциплине. Људи, које у послу не види никакве законске дужности, морају самостално међусобно ријешити питање аутодисциплине и осјећај одговорности према послу.

Можда су то преостале ријечи у којима је казана ова мисао. Намјера овог написе је само у томе да скрене пажњу на извесне недостатке које треба отклонити у будућем раду.

У избору комада који је требало поставити водиле су се оштре дискусије. Коначно су се одлучили за крајишког аутора Петра Кочића који је један од највјетлијих појава у нашој културној баштини. Петар Кочић је фасцинантан лик умјетника-борца, који сва искрена и страсна надахнућа црпи из дубине народног живота, да би их, умјетнички уобличене, ставио у службу народу, том непресушном извору стваралачких снага.

Правила је такав пут младог колектива. Морамо се одужити домаћем писцу. Још сада ми звуче у ушима ријечи друга Фуада Валића које је изрекао на премијери да на нашем тлу треба приказивати нашег писца.

Кочићева „Суданија“ је била први пут приказана на сцени бањалучког позоришта 1936 год. У претстави коју је дао Драмски студио разноврсност и сложеност Кочићевих карактера није дошла до пуног изражаја. Обрада тих ликова је компликована и за професионалне глумце, а камо ли за младе и неiskusне људе који имају само велике амбиције да нешто постигну.

Нећу да се упустам у детаљну анализу претставе. Драмски студио је у границама својих могућности извршио свој први задатак. Можда би се могло пошати у послу.

Млади редитељ Фуад Валић је с великом вољом пришао том „залогају“, али изгледа да није имао довољно подршке самих чланова. Ако рачунамо на то да се код спремања те претставе налазио и друг Турчић, који студира режију на позоришној академији у Београду онда смо могли очекивати нешто више од те претставе, да се осјети више педагошки рад са глумцима аматерима и да се читава концепција више приближи Кочићу.

Није се смјело дозволити карикирање типова. Они су тако пластични и реални да свака карикатура само штети основној идеји дјела.

Ипак, ако узмемо у обзир то да је студио био препуштен више сам себи и да није добио довољно подршке са стране одговорних органа, да су без основних финансијских средстава и имања реквизита спремали претставу, да су за вријеме самог спремања претставе рјешавали организационе проблеме, онда им се мора одати за први излазак пред публику признање.

Мислимо да ћемо у будуће видјети још претстава, а желимо им много успјеха.

Х. М.

Почетни радови у Завичајном музеју у Приједору

Фебруара мјесеца ове године формиран је Завичајни музеј у Приједору, који је развио своју делатност на подручју града и околине која му непосредно грађитира. За пола године свог оцјетанка, што у животу музеја претставља незнатан период, он је постигао извјестан успјех.

Под руководством стручњака Земаљског музеја у Сарајеву организовао је два археолошка ископавања која су дала веома добре резултате. Поред пронађеног материјала дошло се до нових података који не расвјетљају само преторију овог краја, него значе и солидан допринос нашој историјској науци. Поред тога прикупљено је нешто етнографског материјала, писаних докумената из XVIII стољећа, а у задње вријеме приликом преноса костију палих бораца сакупљена је збирка од 25 предмета за НОВ одјељење. Службеници музеја су на добром дијелу територије извршили грубо рекогносцирање и открили нове локалитете. Учињено је нешто и на пољу заштите споменика културе, прикупљању традиције и слично.

Основна ствар са којом су се сударили на почетку било је питање територија на којој музеј треба да дјелује. Граница среског подручја, која претставља углавном и дјелокрут рада, није затварала једну јединствену географско-историску целину коју треба музеј да претставља и обрађује. Конкретно узели — рударски базен у близини Приједора који се налази на трмеји Приједорског, Новског и Салског среза разбијен је административним границама. Тако Срески одбор који је формирао музеј, што је сасвим и разумљиво, не жели да инвестира новац на испитивање подручја другог среза, док други срезови не сматрају обавезним да помажу музеј који се не налази у њиховом центру. У том погледу начин финансирања је мање важан. Одређивање граница, нарочито оних музејских који су у формирању неопходно је ради стварања њихове тематске структуре и организације рада. Тај проблем треба да ријешити и спријечи тренутну стихију један републички центар; Музејско-конзерваторско друштво БиХ или Земаљски музеј у Сарајеву.

Приједорски музеј, као и добар дио осталих провинцијских музеја, отпочео је свој рад послје рата без икаквог наслеђа са људима без искуства у том погледу. На почетку тог посла била је неопходна помоћ јачег и старијег. Земаљски музеј нешто по службеној линији а више на основу приватне иницијативе по-

јединачно помогао је. Његове могућности у садашњој ситуацији изгледа нису ни дозвољавале јачу акцију, али би требало створити услове и спровести је. Поред изразите стручне помоћи која је нарочито потребна у периоду формирања музеја, један од републичких центара требало би да организује и препараторски курс у Сарајеву о ком је већ било говора. Тиме би било донекле ријешено и питање музејских кадрова. Он би требао да покрене и питање једне ра-

дионице, било самосталне или при неком постојећем предузећу, која би израђивала лабораториску опрему, витрине за излагање предмета као и остале ствари потребне музејима до којих се веома тешко долази. У овом погледу и Музејско конзерваторско друштво може да прими извесне обавезе.

У колико би завичајни музеји осјетили јачу подршку из центра, њихов рад би био шири, сигурнији а тиме и плоднији.

М. Г.

Ežen o Mil: „ANA KRISTI“

PREMIJERA DAVANA 12 OVOG MJESECA

Nastojati da se prikaže život u luci bučnoj, a sa licima, koja su obična i neobična to je predmet „Ane Kristi“. Izabran je šlep gdje

Tonka Vlaković
tumač: naslovnu ulogu u
»Karolini Rijčkoj«

se odvija radnja a uvod u tu radnju odigrava se u krčmi pored Njujorka. Nosioc radnje Ana Kristi — to je mlada bludnica, koja se vraća svom ocu — švedaninu kapetanu jedne krntije ili šlepa. Otac joj ne zna, da je postala bludnica na imanju nekih rođaka, gdje su je uzeli kao vaspitačicu a iskoristili je tako da je pošla putem bluda. I razvija se drama mornara, koji su svuda slični. Mornari, koji mrze more, a ne mogu bez njega. Mornari prznice, bojdžije, raspusnici, a opet čestiti roditelji, čiji će se sinovi isto otisnuti na more, a kćeri udavati za mornare.

Pisac je nastojao da prikaže u Ani istinsko čišćenje mlade bludnice, koja nije pokvarena u svojoj duši nego se u nuždi pokvarila i zalutala. Prilikom brodoloma — ona se zaljubljuje u spasenog

mornara — ložača Derka, koga su izvukli na šlep. I poslije mnogih peripetija i ljubomore očeve ona se preišćenija, okupana u nevoljama, udaje za Berka.

Čitava radnja na dosta skromnoj i uproštenoj sceni (koja je bila bolja kao šlep — a slabija kao krčma) odvijala se u prva dva čina sa nekom usporenošću, spojenošću i sa tremom izvođača. U trećem činu radnja je u izvođenju dobila u kvaliteti, jer tu je zbljena katarza bolova Ane, Krista i Berka. Tako je nastavljeno i u četvrtom činu — koji je pri kraju u hepiendu, jer su se njih dvoje uzeli. Nagli prelaz iz četvrtog čina, iz bolova i patnji, u sjajno i priželjkivano riješenje — udaju ili ženidbu, imao je i previše filmsku brzinu — koja nije adekvatna pozorišnom davanju.

Režija Bate Sedlara nije u potpunosti harmonizirala radnju. Tempo radnje zahtijeva kristalnije i ljepše, vremenski određene igranje i ujednačenost igre svih lica.

Franjo Pejković kao Kris

— na momente bio je istinski velk — ali se gubilo naročito u prvom činu gdje mu je i boja glasa (visina) imala patinu manje vrijednosti.

Antonija Šimić kao Ana punim saživljavanjem sa koncepcijom režisera, gdjekad je otišla u patos. Njena uloga imala je puno izgrađenih finesa i vrlo produhovljenih osjećanja — ali mjera za dramske momente jačeg siltla pa i afekte, kojim obiluje ovo djelo, traži ujednačenost sa svim izvođačima. Ona je previše stršila, iako vrlo dobro igrajući svoju ulogu.

Milorad Spasojević kao Berk, neposrednim i živno obojenim glasom življavao se ponegdje, istrgnut tvrdošću poze jakog i divovskog mornara. Ovaj glumac ima odlične mogućnosti i sigurnost za herojske uloge. I ovdje su te mogućnosti izražene. Kaja Ignjatović kao Marta u epizodnoj ulozi — stare mornarske bludnice, dobro je osjenčila početak djela.

Ostali su svi zadovoljili.

Rasvjeta — da je bila nešto bolja više bi sakrila preskromnost scene, što je bila odraz moderne tendencije i nastojanja režije.

Veljko JELOVAC

Jedna scena iz »Ane Kristi«

Sport

Osvrti Ipak radnička sportska natjecanja

Konačno SSV-e tokom prošle nedelje dalo je do znanja da će još ove godine provesti u djelo zamisao metalaca »Rudi Čajavec« o održavanju sportskih radničkih igara Banje Luke. Kako saznajemo ova natjecanja će započeti 25 X ov. god. i odvijati se po jednostrukom kup sistemu. Obzirom da će se natjecanja održavati u odbojki, stonom tenisu, šahu i nogometu, začuđuje nas da nije prihvaćeno natjecanje u ostalim sportskim granama, a posebno u atletici.

»Nema dovoljno zainteresovanih« — ne bi trebao biti razlog neodržavanju atletskog prvenstva članova sindikata Banja Luke, kada se pozitivno zna da bi atletske discipline: trčanja, bacanja kugle, skokovi u dalj i vis, uz bolju organizaciju i propagandu — koja je ovog puta izostala obuhvatile znatno veći broj radnika nego što će obuhvatiti na pr. stoni tenis. Pogrešno je što se već sada u samom početku više misli na kvalitet od razvoja u širinu. Isto tako SSV-e kada je već namjeravalo u ovoj godini održati radnička natjecanja trebalo je ekipama — pojedinih sindikalnih podružnica dati do znanja da će se prvenstvo sigurno održati, a ne tek sada kada su mnogi prestali trenirati.

Bez igranja nema rutine

Dosadašnje uprave banjalučkog Borca nisu poklanjale dovoljno pažnje podizanju igrača unutar kluba, već su težili za što većim uspjehima, pribjegavale dovođenju igrača sa strane. Pokazalo se da ovakav rad ne donosi dugotrajne koristi i tu leži i jedan od glavnih razloga krize u kojoj se nalazi Borac. O podmlatku iz kojeg se crpe najodaniji igrači, nije poklanjano dovoljno pažnje. Istina nekoliko mladih igrača je treniralo, ali »pretplaćeni« prvotinci su rijetko bili izostavljani i to samo u nekom prijateljskom susretu, dok prvenstvenim gotovo nije ni bilo govora. Igrači koji danas sačinjavaju prvu momčad Borca bez rutine su, jer su većina rijetko ili najčešće nikako nastupali za prvu ekipu, pošto su već »oprobani« najradije stavljeni u tim. Mladi su čekali, trenirali.

Sadašnja uprava kao da je sklona ponovo oступiti od stava kojeg je nedavno najavila. Mladi golman Kokerović postavljen je na utakmici u Viskom u tim (po prvi put). Nije branio slabo. Međutim na povratku, u Zenici primio je 14 golova. Poslije ovog ovaj mladi golman nije došao na trening, vjerujemo stid ga je. Pretstojao je susret u Sarajevu sa Bosnom. Tko će braniti? I Čindrić — koji ne trenira pretstavljen je Štrausu mladom upornom vrataru koji redovno trenira. Istina Štraus u susretu sa Slobodom nije branio naročito dobro, ali to ne bi trebalo biti odlučujuće pri određivanju tima. Ne treba raditi po onaj: »Danas si igrao, slab si bio. Zapiši kada ćeš ponovo nastupiti«, jer takev stav donosi samo štete. Treba imati na umu da se rutina postiže samo kroz igranje.

POTREBAN JE SAVEZ SPORTOVA

U Banjoj Luci odnosno u Bos. Krajini, već duže vremna osjeća se potreba za jednim sportskim tijelom — forumom, koji bi rukovodio sa cjelokupnim sportskim životom Bos. Krajine.

Ovaj sportski forum — Savez sportova ili Odbor za fizičko vaspitanje, saobražavao bi rad sportskih organizacija, unio više sistema u sportski život, stvarao kalendar natjecanja, zauzimao određen stav po svim pitanjima vezanim za sport, istupao pred upravnim organima u interesu razvoja i podizanja kvaliteta sporta, vršio analize o problemima sporta itd. i svojim postojanjem donio bi bez sumnje koristi i unio više živosti u sportski život Banje Luke odnosno Bos. Krajine.

Upravo zato trebalo bi razmotriti mogućnost osnivanja i postojanja ovakvog sportskog tijela. U slučaju opravdanosti njegovog postojanja trebalo bi izvršiti potrebne pripreme za njegovo osnivanje, kako bi ovaj forum što prije započeo sa radom.

POTSAVEZNA LIGA

Побједе фаворита

У седмом колу Потсавезне лиге постигнути су резултати који су се могли и очекивати. Дерби овога кола свакако је била утакмица у Љубији. Рудар је поново успио да освоји два врло важна бода која ће му добро доћи у борби за прва мјеста. Дубички Борац је без много напора, високо поразио слаб тим Младости па је овом високом побједом прилично поправио своју гол-диференцију. Слобода је морала уложити максимум знања да би у игри са БСК-ом освојила два бода, али према развоју игре изгледа да би више одговарао веријешен резултат. Чини нам се

Постигнути резултати су сљедећи:

Котор Варош: Младост — Борац (Бос. Дубица) 2:5
Бос. Крупа: Братство — Раднички (Вања Лука) 2:1
Бос. Нови: Слобода — БСК (Вања Лука) 2:1
Љубија: Рудар — Јединство (Вихаћ) 4:1
Дрвар: Борац — Младост (Приједор) 2:1.

ТАБЕЛА:

1. Борац (Бос. Дубица)	7	5	2	0	23:13	12
2. Слобода (Бос. Нови)	7	5	0	1	22:11	12
3. Рудар (Љубија)	7	5	0	2	22:8	10
4. Јединство (Вихаћ)	6	3	2	1	18:11	8
5. Младост (Приједор)	7	2	3	2	17:13	7
6. Братство (Бос. Крупа)	7	3	0	4	9:15	6
7. БСК (Вања Лука)	7	2	1	4	9:17	5
8. Борац (Дрвар)	6	2	0	4	8:11	4
9. Раднички (Вања Лука)	7	0	2	5	12:24	2
10. Младост (Котор Варош)	7	0	2	5	11:31	2

Након пораза Слободе Борац избио на прво мјесто

Заиста је чудан тај фудбал. Опет је потврђено оно старо правило да ова игра не признаје утврђене закључке и никакве прогнозе. Да, очекивали смо да ће Слобода можда поклекнути против Братства, али када је дошла вијест да су младићи из Новог и тако освојили два бода били смо спремни да јој још једном ове недеље запишемо побједу. Али, ето када смо ми и, вјерујемо, сви они који прате узбудљиве борбе у Потсавезној лиги очекивали још једну побједу Слободе њени играчи су погнуге главе напустили игралиште и то своје властито! Рудар

Raspored odigravanja radničkih igara grada Banje Luke

NOGOMET

»Rudi Čajavec« — Krajina 30 X 1954 u 16 časova;
PDI »Vrbas« — Grafičar 28 X 1954 u 16 časova;
»Pavao Radan« — Tvornica obuće 1 XI 1954 u 16 časova;
»Jelšingrad« — Mjes. odbor zanat. radnika 31 X 1954 u 10 časova.

ODBOJKA

»Pavao Radan« — »Vrbas« 25 X 1954 u 16 časova;
TT sekcija — Podružnica IV 26 X 1954 u 16 časova;
Grafičar — »Rudi Čajavec« 27 X 1954 u 16 časova;
Tvornica obuće — Projekt 28 X 1954 u 16 časova;

СРЕДЊОШКОЛСКЕ ИГРЕ

ОДРЖАВА СЕ ПРВЕНСТВО У НОГОМЕТУ

Прве ногометне утакмице у оквиру првенства бањалучких школа одигране су 16 окотбра. Обзиром да у првенству учествује 10 екипа — што значи да ће се одиграти 40 утакмица, сусрети ће се одржавати сваки даном на стадиону Борца. Пошто се са првенством ове године заокружило, тешко је вјеровати да ћемо у овој години добити ногометног првака бањалучких школа.

Већ први сусрети су нас увјерили — заправо потврдили нам раније мишљење да на средњошколске сусрете треба доћи. На-

»Krajina« — »Jelšingrad 29 X 1954 u 16 časova;
MO zanat. radnika — NO sreza i grada 30 X 1954 u 16 časova. Igralište »Rudi Čajavec«.

STONI TENIS

Projekt — »Vrbas« sala Tvornice obuće, 26 X 1954 u 16 časova;
TT sekcija — Tvornica obuće sala Tvor. obuće 27 X 1954 u 16 čas.;
Elektr. preduzeće — MO zan. rad. sala Električnog pred. 28 X 1954 u 16 časova;
»Rudi Čajavec« — Grafičar, sala Električnog pred. 29 X 1954 u 16 časova;
»Pavao Radan« — »Krajina«, kutić »Pavao Radan« 31 X 1954 u 16 časova.

Poslednje VIJESTI

I SELO VRBANJCI DOBIĆE ELEKTRIČNO SVJETLO

Na održanoj polugodišnjoj skupštini u ovoj godini zadrugari zemljoradničke zadruge Vrbanci donijeli su odluku da se utroše novčana sredstva koje je zemljoradnička zadruga ostvarila u prošloj godini kao dobit za podizanje hidrocentrale.

Danas je plan gradnje već izrađen i radovi na podizanju ove centrale u punom su jeku. Brana na rijeci Vrbanci gotovo je dovršena. Ostali radovi (montaža postrojenja i podizanje zgrade za smještaj turbina) biće dovršeni, kako je predviđeno, do kraja ove godine.

Energija ove centrale isključivo je namijenjena za potrebe zadrugara. Obzirom da se predviđa da će količina električne energije biti veća od potreba zadrugara, u planu je zadruge da se višak električne energije iskoristi i u druge svrhe. Na toj bazi predviđa se od strane zadruga podizanje jedne radione bruseva, pošto se u selu Obodniku koje se nalazi nedaleko od zadruga, nalazi odličan kvalitet kamene rudače, čija će se sirovina u ovoj radioni preradivati. Do ove godine zadruga je kamenu rudaču prodavala raznim kupcima iz Sarajeva. Podizanjem radione kamernih bruseva, zadruga će imati mnogo veće koristi nego što je dosada imala, a pored toga svojom proizvodnjom biće u mogućnosti da zadovolji građane Sreza koji varoškog sa ovim proizvodom, te da i vrši prodaju ovih proizvoda kupcima van područja sreza.

Uz električnu centralu, pored radione bruseva, zadruga predviđa podizanje i stolarske radione.

Za podizanje hidrocentrale, zadrugari sela Vrbanjca daju najveće priznanje poslovođu zadruga Hašimu Alagiću i članu upravnog odbora Juri Subari, koji su svojim marljivim radom doprinijeli da zadruga u Vrbanjcima dođe do ostvarenja velikih novčanih sredstava i da bude jedna od najboljih zemljoradničkih zadruga na Srezu koji varoškog.

Sejfo BILIĆ

НИЖА ГИМНАЗИЈА ИЗ КОТОР ВАРОШИ ПОСЈЕТИЛА ТЕСЛИЋ

Нижка гимназија из Котор Вароши отишла је прије кратког времена на екскурзију у Теслић. Око шездесет ученика и ученица трећег и четвртог разреда посјетило је том приликом предузеће за суву дестилацију дрвета, које је пристало да уз техничко-стручно излагање прикаже рад својих постројења, упркос томе што се то до сада није практиковало.

ЖИВА АКТИВНОСТ ФЕРИЈАЛНОГ SAVEZA U JAJCU

Ferijalni savez je u prošloj i početkom ove godine postigao vidne uspjehe koji su vrijedni da se zabilježe. U prošloj godini je deset članova provelo po 15 dana na moru. Ove godine upućeno je više grupa na ljetovanje. Jedna grupa od 72 člana bila je na Malom Lošinju, a druga od 16 članova provela je svoj odmor na otoku Braču, a tri člana su provela svoj odmor u Cavtatu. Nabavljeno je 12 novih šatora za 200 osoba, a kupljeno je 40 kreveta koji će poslužiti za uređenje prihvatne stanice u Jajcu. Pored toga, pri Savezu s uspjehom radi klub foto amatera i sekcija za učenje esperanta.

O ovim uspjesima govoreno je na nedavno održanoj skupštini Ferijalnog saveza u Jajcu, kojoj je pored velikog broja prisutnih delegata bio prisutan i drug Radomir Mitrić, narodni poslanik i Ivan Pavliško, direktor tvornice kamničke industrije u Jajcu.

T. PRANJKO

МОТОЦИКЛИЗАМ

Нови успјеси Пере Поповића

Бањалучки мотоциклиста — члан АМД „Крајина“ Перо Поповић, који се је ове године прије пут упустио у борбу са најбољим возачима Југославије за наслов најбољег у земљи, постигао је током прошле недеље два нова значајна успјеха.

Након успјеха на бодовним вјеркама за првенство Југославије, Перо Поповић је стартовао у Мосгару на првенству Републике у категорији мотора од 125 см³ и заузео је прво мјесто, освојивши наслов првака Републике, потврдивши мишљење да је најбољи возач Вих-е у овој категорији. Прошле недеље на старту трке — која је одржана у оквиру 10 годишњице ослобођења Дубровника, П. Поповић се нашао заједно са најбољим возачима. У јаккој конкуренцији освојио је прво мјесто, поновно доказавши да је потпуно заслужено ушао ове године у ред врхунских возача у овој категорији.

UPOZORENJE!

Do zaključenja lista nismo primili materijal za službene vijesti iz Banjalučkog nogometnog potsaveza.

Molimo zainteresovane da ovo uvažite.

Uredništvo

OVE NEDELJE

NARODNI UNIVERZITET

Petak: Predavanje sa filmom »O značaju muzeja i zaštiti istorijskih spomenika«. Predavač: Miroslav Draškić, kustos Narodnog muzeja u Banjoj Luci. Sala Doma kulture. Početak u 19 čas.

Ponedjeljak: Predavanje povodom dana Ujedinjenih nacija sa temom »Značaj i uloga UN«. Predavač: dr. Miloš Čurčić. Sala Doma kulture. Početak u 18 čas.

BIOSKOPI

Od 23 X do 3 XI u svim banjalučkim bioskopima: »Palas«, »Kozara« i »Rudi Čajavec« prikazuje se američki film »Prohujalo sa vihorom«.

DEŽURNE APOTEKE

- Petak: dežurna apoteka broj 4 (ulica Vese Masleše)
- Subota: dežurna apoteka broj 1 (ulica Šoše Mažara)
- Nedelja: dežurna apoteka broj 2 (ulica Marije Bursać)
- Ponedjeljak: dežurna apoteka broj 3 (ulica Vese Masleše)
- Utorak: dežurna apoteka broj 4 (ulica Vese Masleše)
- Srijeda: dežurna apoteka broj 1 (ulica Šoše Mažara)
- Četvrtak: dežurna apoteka broj 2 (ulica Marije Bursać)

PRODAJE SE nova jednokatnica sa 3 sobe, pretsobljie sa konforom, cijena 1.250.000 dinara. Dva kupea mogu kupiti popola. Adresa u redakciji lista.

MALI OGLASI

Prodajem dva dunuma zemlje u centru grada. Pogođno za gradnju kuće. Sve informacije mogu se dobiti na adresu: Mirka Kovačevića 28 — V kvart.

REPERTOAR
NARODNOG POZORIŠTA

Ponedjeljak, 25 oktobra nema predstave.
Utorak, 26 oktobra Ežen O Nil: »Ana Kristi«, drama u 4 čina (daska predstava). Početak u 20 časova. Cijena ulaznica od 15 do 35 dinara.
Srijeda, 27 oktobra nema predstave.
Četvrtak, 28 oktobra Drago Zervey: »Karolina Riječka«, komedija u 4 čina. Početak u 20 časova. Cijena ulaznica od 25 do 60 dinara.
Petak, 29 oktobra nema predstave.
Subota, 30 oktobra Ežen O Nil: »Ana Kristi«, drama u 4 čina. Početak u 20 časova. Cijena ulaznica od 25 do 60 dinara.
Nedelja, 1 novembra Bratko Kreft: »Celjski grofovi«, komad u 4 čina. Početak u 15 časova. Cijena ulaznica od 25 do 60 dinara.
Nedelja, 1 novembra Pero Budak: »Klupko«, komedija u 3 čina. Početak u 20 časova. Cijena ulaznica od 5 do 60 dinara.

NARODNOJ OMLADINI JUGOSLAVIJE ČESTITAMO

35-u godišnjicu postojanja njene borbene organizacije SKOJ-a sa željom, da naša omladina bude i dalje nosilac izgradnje boljeg života i socijalističkih odnosa u našoj zemlji.

KOLEKTIV TVORNIČA DUVANA

TVORNIČA OBUČE BOSNA

35-a godišnjica Saveza komunističke omladine Jugoslavije, obilježava dug, trnovit i slavan put SKOJ-a i Narodne omladine. Proslavljajući godišnjicu Saveza komunističke omladine Jugoslavije, želimo Narodnoj omladini mnogo uspjeha u izgradnji lika novog socijalističkog građanina.

ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA s. o. j. ŠIPRAGE srez Kotor Varoš

raspisuje

KONKURS

za 1 poslovodu trg. pogona u Grabovici.

Kandidat treba da ima srednju stručnu spremu, ili najmanje 8 godina komercijalne prakse sa položenim stručnim ispitom. Stan obzbuđen. Plata po tarifnom pravilniku. Interesenti neka se jave na gornju adresu ili na telefon broj 3.

SRESKO SINDIKALNO VIJEĆE BANJA LUKA

„SANA“
Trgovačka radnja Banja Luka - Vese Masleše br. 13

Nudi svojim potrošačima sve vrste kolonijalne i delikatesne robe uz najpovoljnije cijene. Mjesečne potrebe (fasunge) dostavljamo na zahtjev potrošača izravno kući bez ikakve naplate.

POSJETITE NAS I UVJERITE SE!

ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA s.o.j. ŠIPRAGE srez Kotor Varoš

u dovoljnim količinama ima na prodaju

RAKIJE ŠLJIVOVICE TRAVNIČKOG SIRA RAZNOG LJEKOVITOG BILJA KROMPIRA

Cijena je povoljna. Interesenti za kupovinu ovih proizvoda neka se obrate na gornju adresu ili na telefon broj 3

Od 25 X — 1.XI.1954 god.
SRESKO SINDIKALNO VIJEĆE
organizuje

RADNIČKE IGRE

u nogometu, odbojci i stoni tenis uz učešće ekipa iz „Rudi Čajavec“, G. P. „Krajina“, P.D.I. „Vrbas“, „Gratičar“, G. P. „Pavao Radan“, Tvornica obuće, „Jelšingrad“, Mj. odbor. zan. rad., T. T. sekcije, Podružnice IV, Projektat“ NO sreza i grada i Elektr. pred.

Na dan 29 oktobra 1954 g. održaće se u prostorijama Žitoprometa u Banjoj Luci u ulici IVICE DAVIDA

ISPROBAVANJE MAŠINA ZA ČIŠĆENJE SJEMENA

Umoljavaju se stručni i drugi predstavnici da prisustvuju ovom demonstriranju.

Na ovom demonstriranju prikaza će se rad i konstrukcija novih mašina uz davanje potrebnih objašnjenja

Prilikom dolaska na ovo isprobavanje mašina potrebno je da se prethodno javite u Direkciji Žitopromet u Banjoj Luci, u ulici Nikole Tesle

„ŽITOPROMET“ Preduzeća Banja Luka

„BOSANKA“
prije Krojačka zadruga
PREDUZEĆE ZA IZRADU ODJEĆE, RUBLJA I JORGANA BOS. KOSTAJNICA

Vrši izradu svih vrsta konfekcije po umjerenim cijenama. Posjedujemo veće količine zimске konfekcije naročito zimskih kratkih šajak kaputa „Mikado“
Zatražite posebnu ponudu cijena na veliko

Potrošači, posjetite nas!

„DRINA“
Trgovačka radnja Banja Luka VESE MASLEŠE BROJ 6

Snabdjeva potrošače sa svom kolonijalnom i delikatesnom robom uz najpovoljnije cijene.

»MODNI MAGAZIN«

TRGOVINSKA RADNJA BANJA LUKA

Veselina Masleše ul. 12 TELEFON br. 7.0

Dolazi zima POSJETITE NAS BEZ OBAVEZE NA KUPNJU

Naši potrošači koji žele da se ukusno i jeftino obuku, mogu sve vrste vunениh, pamučnih, i svilenih tkanina, prvorazrednu vunenu i pamučnu konfekciju, trikotažu čarape i ostalo nabaviti uz vrlo umjerene cijene kod nas.

DOPISI ČITALACA

Opet zloupotreba slobode štampe

Pisali smo već nekoliko puta o pokušajima nesavjesnih pojedinaca da slobodu štampe i saradivanje u rubrici Dopisi čitalaca, iskoriste u svrhu traženja lične zadovoljštine, iako smo nekoliko puta kroz list upozoravali da nije za saradnju ima samo onima koji lozima otklanjaju greške koje selozima otklanjaju greške koje se učine ili da utiču na brže i bolje rješavanje nekih komunalnih problema. Međutim, slučaj Huseina Čoralica ponovo nam govori da su stupci našeg lista zloupotrebjeni za klevetu.

Iako je Čoralić u redakciji bio upozoren da neistina i kleveta povlači za sobom i moralnu i materijalnu odgovornost, on je sa demagogijom u ruci insistirao na tome da iznosi istinite činjenice. Kome koristi ovakva »saradnja«?

Upozoravamo još jednom čitatelje i saradnike ove rubrike da redakcija neće primati na sebe odgovornost za neistinite navode a da će svaki pokušaj klevete putem našeg lista i sa svoje strane predavati organima gonjenja jer to predstavlja zloupotrebu naše socijalističke štampe u svrhu prijevih kleveta i obračuna.

Evo šta nam je u slučaju pomenutog Čoralica saopštila uprava Električnog preduzeća:

Provjeravajući istinitost navoda pisca članka pod naslovom »Da li je dozvoljena preprodaja električne energije?« Upravni odbor je utvrdio da ne odgovara istini navod pisca i to:

1) Da je s navedenim nepravilnostima Mehmedalija Mulisića upoznao poslovođu naplatnog otkjeka, sekretara i direktora preduzeća, nego je dapače, istina da s njima uopće nije ni razgovarao.

2) Da Mehmedalija Mulisić dužuje Omeru Popariću, Refiku Popariću, Muji Bosniću i drugima novac, jer smo u posljednju izjavu nekoliko ljudi koji izjavljuju, da im Mulisić nije dužan nikakav novac.

3) Činjenica je da Mulisić preko svoga strujomjera dozvolio upotrebu električne energije svojim rođacima koji mu dobrovoljno plaćaju po sijalici 50 dinara (te je podatke utvrdila naša komisija sastavljena od Muhameda Terzića i Jože Ambrozića).

4) Provjeravajući navod pisca članka tražili smo ga da dođe u preduzeće radi razjašnjenja slučaja, te smo utvrdili, U Rudarskoj br. 81 ne stanuje pisac. Nadalje tražili smo ga u kartoteci Sekretarijata za unutrašnje poslove, i tamo su nam rekli da nije uopće prijavljen. Provjeravajući u našoj kartoteci potrošača električne energije, isto smo utvrdili da ne postoji takvo lice zavedeno kod nas kao potrošač električne energije.

5) Da Mehmedalija Mulisić ne radi više po članju strujomjera od 1. novembra 1953. god., nego radi kao fizički radnik na mreži. Prestao je vršiti dužnost čitača radi bolesti (na nervnoj bazi) i ko-

lektiv ga je uposlio na poslu koji je manje opasan prilikom obavljanja.

Prema gore iznesenom izgleda da navodi pisca ne odgovaraju istini, no mi ga molimo ukoliko zaista želi da se otklone nepravilnosti učinjene njemu ili kome drugome od strane pojedinih službenika ovog preduzeća, da dođe kod direktora ili poslovođu distribucije, jer dozvoljavamo mogućnost da ima nepravilnosti prilikom obavljanja svoje dužnosti od strane inžanerskih i čitača strujomjera.

Ovom prilikom koristimo da zamolimo sve potrošače električne energije, ako smatraju da su oštećeni i da je grub odnos radnika i službenika prema njima, da se obrate poslovođi distribucije ili direktoru preduzeća.

Električno preduzeće
»Banja Luka«

PISMO NAŠIH REGRUTA REDAKCIJI

Grupa regruta iz Banje Luke došla je na otsluženje vojnog roka u Makedoniju u Prilepu. Koristimo zato priliku da putem naših novina obavijestimo sve naše prijatelje i poznanike kako nam je i kako se osjećamo u novom životu. Iako smo znali da ćemo imati prilike i za čitanje štampe i za kulturni i fiskulturni život, ipak smo bili radosno iznenađeni svim onim što nam je kao vojnicima stavljeno na raspolaganje da bi se svestrano obrazovali.

Već prvih dana okupljali smo se po grupama koje imaju želju da se bave diletantskim radom. I fudraleri i svuda su nas Krajišnike radosno primali. Bili smo ponosni što je slava naših starijih drugova koji su proslavili ime Krajišnika u Narodno oslobodilačkoj borbi tako živa kod ovih dru-

gova sa kojim smo se našli u Prilepu.

Naš život ovdje je ispunjen radom i raznim zanimanjima a slobodno vrijeme provodimo prenu svojim sklonostima u jednoj od grupa diletanata, u horskoj sekciji, među sportistima, a ono nekoliko drugova koji su došli u Armiju nepismeni već rade i uče

pod rukovodstvom našeg druga iz Srpeca, učitelja Nedeljka.

Pozdravljamo sve naše drugove u Krajinu i želimo i ovim putem reći kako je naš život u Prilepu, u našim vojnim jedinicama ne samo ispunio nego i premašio naša očekivanja i nadanja.

Husein Šarčević i grupa krajiških regruta

ZLOUPOTREBA IMENA PREDUZEĆA

Već oдавно je Rajko Balaban iz Rakvalca otpušten iz preduzeća Autoprevoz u Banju Luču radi nesavjesnog vršenja dužnosti. Kasnije, kako smo saznali promijenio je u zadnje dvije godine više zanimanja, pa čak izvršio i pronevjeru u gostioni u Mliha Hanu u visini od 40.000 dinara. Sad, poslije lutanja, vratio se u naš grad i tu pod imenom konduktera na autobusu koji vozi od Banje Luke do Okučana, a koji pripada našem preduzeću, od lakovjernih sugrađana podigao je razne svoje na ime pozajmica koje nikako ne vraća. Služeći se bespravnu imenom našeg preduzeća i sakrivajući se za njegov ugled, jer se predstavlja kao njegov službenik, takav čovjek nanosi društvenu štetu. Mislim da bi se prema njemu morao povesti i krivični postupak.

Zarko Babjić,
službenik Autoprevoza

TUNEL OD 100 KILOMETARA

To nije nikakav tunel već voz na relaciji Banja Luka — Sunja, a kojega su tako prozvali putnici koji česta tim vozom putuju. Čija kompozicija nema osvjetljenja tako da su ne samo putnici već i osoblje željeznice izloženi raznoraznim teškoćama i hemilim događajima, kao na pr.: sjedanje na nečista sjedišta, gubljenje stvari i dr. A posebno je pitanje »nestanka« kofera i slično, što se vrlo če-

sto dešava. Na opravdana pitanja putnika kondukteri odgovaraju da »nema plina« i na tome se sve završi.

Pošto sam jedan od čestih putnika na toj relaciji a i svjedok »nestanka« tašne sa stvarima to smatram da bi Direkcija željeznice trebala da riješi ovo pitanje što prije jer navedeni slučaj nije usamljen.

S. BALABAN

RADNIČKO OBRAZOVANJE NE MOŽE BITI ZADATAK SAMO RADNIČKOG UNIVERZITETA

(Nastavak sa 3 strane)

graha, moći će da prisustvuju predavanjima na istom kursu u »Jedinstvu«. Zaboravljajući da je za svega dvije sedmice rada zbog slabe posjete već moralo da se postavi pitanje ukidanja 8 predavačkih centara od ukupno 14 predavačkih mjesta.

Razmatrajući pitanje posjete na seminarima i kursovima Upravni odbor Radničkog univerziteta došao je do zaključka da su sindikalne organizacije u

preduzećima i ustanovama uopšte zapostavile pitanje radničkog obrazovanja i posjekivanja predavanja na radničkom univerzitetu, a da su to štavno схватили tako, kao da je jedini Radnički univerzitet u njegovu upravu dužna da vodi računa o obrazovanju radnika, a ne o njegovom prisustvu. Radnički univerzitet je institucija koja se isključivo bavi pitanjem obrazovanja radnika, ali ona nije jedina i ne može biti jedina ustanova koja će sama o tome isključivo voditi računa.

Upravni odbor Radničkog univerziteta na svojoj posljednjoj sjednici, kojoj su prisustvovali i predstavnici većih radničkih kolektiva, odlučio je da predloži radnim kolektivima osposobljavanje i posebnih kurseva za pripremanje radnika za polaganje stručnih ispita kvalifikovanih i visoko kvalifikovanih radnika iz matematike, prehrane i drugih struka (zavisno od broja prijavljenih kandidata), kako bi se radnicima koji su stekli pravo na polaganje stručnog ispita pružila pomoć da svakom potrebu teoretsko znanje i osposobe se da bi pred nadležnim komisijama položili ispite. I ovi predloženi kursevi pored postojećih seminara i kurseva predstavljaju veoma povoljne i dragocjene uslove koje pruža Radnički univerzitet za obrazovanje radnika, samo te uslove treba koristiti.

Radnički univerzitet moći će da ostvari ove svoje planove i prijedloge samo tada kada radničko obrazovanje bude схваћено kao jedan od glavnih zadataka i organizacija Saveza komunista i sindikalnih organizacija — prvenstveno u radnim kolektivima.

D. M.

Trotoari, travnjaci i naši ljudi

Pazarni dan je utorkom. Kao da u tome ima nešto čudno. Da je i nekim drugim danom opet bi bili na istom. On bi sa sobom donosili nečist, zasprijane ulice, izgazene travnjake, a prodavnice pečenog kešena i dalje ostavljaju svoj trag na našim ulicama. I da frontija bude veća moramo konstatovati da su za mnogo toga kri-

vama je povjereno čuvanje ovog zelenog blaga« itd.

A šta mnogi od nas čine. Dvoje mladih ljudi razgovaraju na trotoaru. On obavezno drži nogu na žici ivičnjaka, i kada ona pukne on ravnodušno sječe ramenima. On poslije stavlja nogu na gvozdenu šipku, ali je ona jaka i izgleda nema namjeru da se slomi. Ali, ništa za to. Poslije pola sata ona je uzdrmana i skoro izvaljena, a oni odlaze zadovoljni. Sutra će radnici iz Uprave za održavanje nasada ponovo zatezati žicu, ukopavati stubove i opravljati ivičnjake. Tako svaki dan. Dok jedni grade, opravljaju, pregrađuju i uljepšavaju, oni drugi, valjda radi toga da ne bi neko ostao bez posla ili nedovoljno iskorisćen, na vrijeme uništavaju i razvaljuju ono što je dan prije urađeno.

Kažu da naš grad ima šesnaest kilometara drvoreda i da je tu postavljeno, bar tri puta više, korpi za otpatke. Istina je to, ali koja korist od njih kada ih skoro niko

ne upotrebljava. Svudje, samo ne u korpu za otpatke. To je nepismano pravilo koga se pridržava već dio građana. Možda sam ovdje prestrug, ali ako se upute prema Bojić Hanu, pa čak i od Pozorišta prema centru, onda bi vidjeli da sam u pravu. Tamo, u ovom dijelu grada, i trotoari postadoše privlačna meta za raznu nečistoću. Seoski putevi i naši trotoari, naročito prema izlazu iz grada, mogli bi se uporediti bez bojazni da odemo u krajnost neobjektivnog

Informatora. Krave, ovce, koze, pa i konji već ih dobro poznaju. Čudno, zar ne? Uostalom, ne treba se čuditi, jer je činjenica da se u ovom dijelu grada nalazi, bar pazarnim danom, malo onih što su pozvani da otklone sve te nedostatke. Ukoliko ih i ima, onda su

u nedovoljnom broju, pa je skoro nemoguće regulisati tok bujice koja se valja utorkom i petkom prema gradskoj pijaci. No, sve se to može podnijeti. Prije podne nekako, ali poslije podne veoma teško. Sada je skoro nemoguće preći preko ulice. Izgleda da propisi ne važe za seoska kola i stoku koja se gura trotoarima, uništavajući pritom sve na što naiđe. Opomene upućene od pojedinih građana su veoma česte, ali šta mari, kad se prekršitelji ne kažnjavaju, pa je to mnogima prešlo u naviku. Pitamo se dokle?

U zadnje vrijeme primjećujemo napore koji se čine na uljepšavanju i dotjerivanju zelenih površina u gradu. Dvije auto-cisterne polijevaju ulice. Nekoliko tricikla krstare ulicama. Čišćenje se donekle moderniziralo. Čistači su čak dobili i uniforme. Ali koja korist od svega toga ukoliko se nastavi i dalje ovako. Nepoštivanje propisa, aljkavost na svakom koraku.

Da hoće već jednom da se dovrši izgradnja nove pijace — kažu mnogi. Izgleda da su u pravu, jer bi tada nestalo onoga o čemu sad pišemo i protiv čega se treba boriti.

vi građani od kojih se najviše očekuje i u koje se polažu sve nade. U parku, na travnjacima koji se pružaju u svim pravcima, postavljene su parole »Građani čuvajte svoje nasade.« »Građani,